

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΘΕΜΑ:

**ΟΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΑΝ ΓΙΑ
ΝΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΟΥΝ ΤΟΝ ΈΛΕΓΧΟ ΚΑΙ ΤΗ ΣΩΣΤΗ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΘΕΣΜΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.
ΕΙΝΑΙ ΙΚΑΝΗ ΑΥΤΗ Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΓΙΑ ΝΑ
ΕΠΙΤΕΛΕΣΟΥΝ ΤΟΝ ΡΟΛΟ ΠΟΥ ΤΟΥΣ ΈΧΕΙ
ΑΝΑΤΕΘΕΙ;**

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

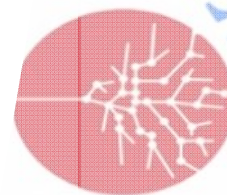
ΠΑΠΑΜΑΡΚΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΦΡΑΓΚΟΥ ΔΗΜΗΤΡ

ΕΙΣΗΓΗΣΗ:

ΘΕΟΔΩΡΑΤΟΣ ΦΩΤΙΟΣ

Πάτρα 2010

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στον επόπτη μας, κύριο Φώτη Θεοδωράτο για τις υποδείξεις του στον τρόπο εργασίας και την υποστήριξη που μας παρείχε όπως και για την εμπιστοσύνη που μας έδειξε.

Οι συζητήσεις μας με τον κύριο Αλέξανδρο Θανάση ήταν πολύτιμες και τον ευχαριστούμε για το έναυσμα που μας έδωσε να ασχοληθούμε με αυτό το θέμα.

Επίσης θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την κυρία Όλγα Ζαχαροπούλου και τους υπόλοιπους συντελεστές της γραμματείας, της σχολής μας και της βιβλιοθήκης για τη βοήθεια που μας παρείχαν σε διαδικαστικά θέματα.

Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλα τα προσφιλή μας πρόσωπα : τις οικογένειες μας, για την υποστήριξη που μας παρείχαν στις σπουδές μας, τους φίλους μας και τους συμφοιτητές μας για τη βοήθεια – γνώμη τους στην εργασία μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	4
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	4
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ	10
1.1 Συνταγματική Κατοχύρωση των Ελληνικών Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών.	11
1.2. Οι Μη Συνταγματικά Κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές, Ανεξάρτητες Υπηρεσίες και Εθνικές Επιτροπές.	15
1.3. Η Τετραμερής Κατηγοριοποίηση των Ανεξάρτητων Αρχών με Γνώμονα το Αντικείμενο της Αρμοδιότητάς τους.	20
1.4. Η Πρακτική Σημασία των Ανεξάρτητων Αρχών.	22
1.5. Τα Πλεονεκτήματα των Ανεξάρτητων Αρχών.	22
1.6. Τα Μειονεκτήματα των Ανεξάρτητων Αρχών.	23
1.7. Ανεξάρτητες Αρχές και Κράτος Δικαίου.	27
1.8. Ανεξάρτητες Αρχές και Ελλιπής Δημοκρατική Νομιμοποίηση.	29
1.9. Ανεξάρτητες Αρχές και Συμμετοχική Δημοκρατία.	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	32
Το Πρόβλημα της Αποτελεσματικότητας της Δημοκρατίας.	32
2.1. Η Αντιπαράθεση στο Πεδίο της Διάκρισης Λειτουργιών.	36

2.2. Η Αμφισβήτηση των Ανεξάρτητων Αρχών στο Πεδίο της Κοινοβουλευτικής Αρχής.	40
2.3. Νομοσχέδιο για την Αναβάθμιση της Επιτροπής Ανταγωνισμού.	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	49
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	49
3.1. Η Αρχική Έννοια του Ανταγωνισμού.	49
3.2. Ο Ανταγωνισμός στον Οικονομικό Χώρο.	50
3.3. Η Σημασία της Επιτροπής Ανταγωνισμού.	51
3.4. Το Έργο της Επιτροπής Ανταγωνισμού.	52
3.5. Αρμοδιότητες της Επιτροπής Ανταγωνισμού.	53
3.6. Οργανωτική Δομή της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού.	57
Οι οργανικές μονάδες της Επιτροπής Ανταγωνισμού διαχωρίζονται στις: (I) Υπηρεσίες Προέδρου και (II) Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού.	57
3.7. Η Εικόνα της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού Διεθνώς.	60
3.8. Προγράμματα Χρηματοδότησης Ελληνικών Επιχειρήσεων από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα (ΕΠΑΝ).	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	73
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	86
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	88

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι ανεξάρτητες αρχές αποτελούν αναπόσπαστο και σημαντικό κομμάτι του ελληνικού κράτους. Με τον όρο ανεξάρτητες (διοικητικές) αρχές αναφερόμαστε στα κρατικά νομικά πρόσωπα , που ασκούν ειδική διοικητική και κυβερνητική αρμοδιότητα χωρίς να είναι ενσωματωμένα στην κλασική ιεραρχία της εκτελεστικής εξουσίας. Είναι περιβεβλημένες με ανεξαρτησία έναντι των άλλων εξουσιών και ιδίως της εκτελεστικής εξουσίας. Τόσο οι αρμοδιότητες όσο και η οργάνωση, αλλά και η ανεξαρτησία των ανεξαρτήτων αρχών ποικίλλουν.¹ Το βασικό κοινό χαρακτηριστικό που τις συστηματοποιεί σε ειδικό υποσύνολο της κρατικής δομής είναι η αυτονόμησή τους από :

1. την κεντρική διοίκηση,
2. την αποκεντρωμένη διοίκηση
3. την τοπική και ειδική αυτοδιοίκηση.

Οι ανεξάρτητες (διοικητικές) αρχές υπάγονται στην ύλη του διοικητικού δικαίου. Αν για λόγους συστηματικής επόπτευσης τριχοτομηθεί το διοικητικό δίκαιο σε γενικό διοικητικό δίκαιο, δικονομικό διοικητικό δίκαιο και ειδικό διοικητικό δίκαιο, οι ανεξάρτητες αρχές καταλαμβάνουν ένα σημαντικό χώρο στο ειδικό διοικητικό δίκαιο. Η συνταγματική κατοχύρωση ορισμένων ανεξαρτήτων αρχών, βάσει του άρθρου 101^α σε συνδυασμό και με ειδικότερες

---

¹ Α. Μαρίνος, Οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές στην Ελλάδα, ΕΔΔΔ 2008, σ. 5επ.,

ρυθμίσεις του Συντάγματος² καθιστά ένα τμήμα του ειδικού διοικητικού δικαίου των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών και ύλη του συνταγματικού δικαίου.

Το ελληνικό συνταγματικό δίκαιο της εκτελεστικής εξουσίας εμπλουτίστηκε με την αναθεώρηση του 2001 από ένα ακόμα κεφάλαιο που έλαβε τη θέση του δίπλα στα κεφάλαια περί :

1. Προέδρου της Δημοκρατίας,
2. Κυβέρνησης,
3. κλασικής, κεντρικής και αποκεντρωμένης διοίκησης,
4. τοπικής αυτοδιοίκησης ,
5. ειδικής αυτοδιοίκησης.

Πρόκειται για τις συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές.

Στο πρώτο κεφάλαιο ξεκινάμε με μια σύντομη ιστορική αναδρομή στις Ανεξάρτητες Αρχές. Συνεχίζοντας αναλύουμε τις Ανεξάρτητες Αρχές, τις Συνταγματικά κατοχυρωμένες και Συνταγματικά μη κατοχυρωμένες, τις κατηγοριοποιούμε, και αναφερόμαστε σε πλεονεκτήματα – μειονεκτήματα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφερόμαστε στο πρόβλημα της αποτελεσματικότητας της Δημοκρατίας και την αντιπαράθεση στο πεδίο της διάκρισης λειτουργιών.

---

² Άρθρο 9α του Συντάγματος: «Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει.»

Το τρίτο κεφάλαιο ασχολείται με την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Στην αρχή γίνεται μια αναφορά στον ανταγωνισμό γενικά και μετά αναλύουμε την Επιτροπή Ανταγωνισμού, τις αρμοδιότητες, τη δομή της, το έργο της, την εικόνα της και στο τέλος παρουσιάζονται κάποια προγράμματα χρηματοδότησης Ελληνικών επιχειρήσεων από το ΕΠΑΝ.

Στο τελευταίο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το ερωτηματολόγιο που κάναμε στο κοινό, σαν μία έρευνα για το τί γνωρίζει ο κόσμος για τις Ανεξάρτητες Αρχές και την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Η εργασία ολοκληρώνεται με το δικό μας συμπέρασμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Στις αρχές του 19^{ου} αιώνα πρωτοεμφανίστηκε ο Κοινοβουλευτικός Ombudsman στη Σουηδία για να τον ακολουθήσει ο Φιλανδός ομόλογος του έναν αιώνα αργότερα. Τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα ο θεσμός του διαμεσολαβητή, αυτή η σύζευξη ελέγχου και αναφοράς που εφηύρε η σουηδική μοναρχία, αλλά και διάφορες άλλες ανεξάρτητες αρχές που άρχισαν σιγά-σιγά να δημιουργούνται, γνώρισαν και γνωρίζουν ευρύτατη διάδοση στις σύγχρονες δημοκρατίες και αποτελούν, πια, τμήμα της διοικητικής τους οργάνωσης

Μετά το 1970 άρχισε η ίδρυση ανεξάρτητων αρχών και στη χώρα μας: Επιτροπή Ανταγωνισμού, Επιτροπή Τοπικής Ραδιοφωνίας, Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού [ΑΣΕΠ]. Το 1997 είναι χρονολογία σταθμός: νομοθετούνται σχεδόν ταυτόχρονα η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα [ΑΠΔΠΧ] και ο Συνήγορος του Πολίτη. Η Συνταγματική Αναθεώρηση του 2001 σημαδεύει τη σημαντικότερη για τις ανεξάρτητες αρχές θεσμική στροφή στην ελληνική έννομη τάξη, με την παρεμβολή στο πρώτο κεφάλαιο του ΣΤ' τμήματος του Συντάγματος, για την οργάνωση της διοίκησης, ενός νέου άρθρου (101^Α) που έχει

αντικείμενο τη συγκρότηση και λειτουργία ανεξάρτητων αρχών, και με την αναγωγή σε συνταγματική περιωπή πέντε από αυτές: Συνήγορος του Πολίτη, το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού [ΑΣΕΠ], Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης [ΕΣΡ], η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα [ΑΠΔΠΧ] και Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών [ΑΔΑΕ]. Σημείο αναφοράς μας, στη συνέχεια, θα είναι αυτές, και όχι οι πολυάριθμες υπόλοιπες αρχές που έχουν ιδρυθεί και εξακολουθούν να νομοθετούνται ως συλλογικά ή ατομικά διοικητικά όργανα, χωρίς αναγωγή στο Σύνταγμα και τον εκτελεστικό του νόμο 3051/2002.

Η συνταγματική «τακτοποίηση» των ανεξάρτητων αρχών έδωσε τέλος στην ασάφεια που περιέβαλλε την θέσπιση από τον κοινό νομοθέτη πολιτειακών οργάνων στα οποία ανέθετε – ή, μάλλον, εκχωρούσε -- σοβαρά τμήματα της εκτελεστικής λειτουργίας, διαταράσσοντας έτσι την παγιωμένη τριμερή διάκριση των εξουσιών, χωρίς τα όργανα αυτά να υπόκεινται ούτε σε κοινοβουλευτικό ούτε σε ιεραρχικό διοικητικό έλεγχο, παρά μόνο σε δικαστικό έλεγχο νομιμότητας των πράξεών τους.

Σημαίνει, όμως, η συνταγματική καθιέρωση των αρχών και η υπαγωγή τους σε κοινοβουλευτικό έλεγχο και τη δημοκρατική τους νομιμοποίηση; Είναι προφανές ότι δεν τίθεται ζήτημα άμεσης δημοκρατικής νομιμοποίησης, αφού τα μέλη των αρχών δεν εκλέγονται απευθείας, αλλά από την «κοινοβουλευτική αριστοκρατία» που είναι η διάσκεψη των προέδρων της Βουλής. Είναι, λοιπόν, μόνον έμμεση η νομιμοποίηση των Αρχών, κατά τρόπο ανάλογο με εκείνη των δικαστών. Η δε λειτουργική ανεξαρτησία των Αρχών σε σχέση με την Κυβέρνηση συγκεντρώνει ολόκληρη την απέναντι στη Βουλή ευθύνη τους σ' αυτές τις ίδιες. Σε κάθε όμως περίπτωση, για τις ανεξάρτητες Αρχές προέχει, όπως και για τους δικαστές, όχι η δημοκρατική τους νομιμοποίηση αλλά η διασφάλιση του κράτους δικαίου και, κατεξοχήν, ο σεβασμός των

ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών που θεσπίζουν για τον καθένα το Σύνταγμα και η ΕΣΔΑ. Είναι, εξ άλλου, αξιοσημείωτο ότι οι Αρχές με ελεγκτικές αρμοδιότητες που εκδίδουν εκτελεστές πράξεις, επιβάλλουν κυρώσεις και κατά των κυβερνητικών οργάνων, τα οποία δικαιούνται να επιδιώξουν δικαστικά την ακύρωση των εις βάρος τους αποφάσεων.

Πώς, όμως, οδηγήθηκε το πολιτικό σύστημα στην απόκλιση από το πρότυπο διάκρισης των εξουσιών σε νομοθετική, διοικητική και δικαστική και την αποδοχή των υβριδικών μορφωμάτων που είναι οι ανεξάρτητες Αρχές; Και πώς, τελικά, εισέπραξαν την ύπαρξη και τη λειτουργία τους, τόσο το ίδιο το σύστημα, όσο και οι διοικούμενοι;

Ας ξεχωρίσουμε, στο σημείο αυτό, δύο κατηγορίες αρχών:

- ✚ Εκείνες που σχετίζονται με την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία και στελέχωση της διοίκησης, με τρόπο που να διασφαλίζει τα δικαιώματα των διοικουμένων. Όπως ο Συνήγορος του Πολίτη και το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ).
- ✚ Εκείνες που σχετίζονται κυρίως με τη λειτουργία της παγκοσμιοποιούμενης αγοράς και με τις τεχνολογικές εξελίξεις, διασφαλίζοντας παράλληλα τα ατομικά δικαιώματα που συνιστούν, κατά περίπτωση, τον πυρήνα του αντικειμένου τους. Όπως το (ΕΣΡ), η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ) και η Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) αλλά και οι περισσότερες μη συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές.

Στην πρώτη κατηγορία, η απέναντι στη διοίκηση διαμεσολάβηση ενός ανεξάρτητου συμπαραστάτη του πολίτη για την άσκηση των δικαιωμάτων του, εκφράζει αυτό που αποκαλείται «κουλτούρα εξυπηρέτησης του πολίτη», καρπό σε μεγάλο βαθμό της ανάπτυξης της

κοινωνίας των πολιτών σαν τρίτου πόλου – πέρα από το κράτος και την αγορά. Μια αντίληψη, δηλαδή, του κυβερνάν, αφομοιωμένη από χρόνια στα δημόσια ήθη των βορειότερων ευρωπαϊκών κρατών, που όμως βρίσκεται στους αντίποδες της βαθειά ριζωμένης νοοτροπίας του μετα-οθωμανικού κράτους στην καθ' ημάς ανατολή. Από την ίδια κτητικότητα με την οποία το πελατειακό κράτος αντιμετωπίζει το εξουσία, προέκυψε και η ελληνική ανάγκη ρυθμιστικής αρχής για τις προσλήψεις των δημοσίων υπαλλήλων – του Ανώτατου Συμβούλιου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ).

Η δημιουργία των αρχών της δεύτερης κατηγορίας σχετίζεται με τις εξελίξεις στην οικονομία και την τεχνολογία. Τα πεδία όπου εκτείνεται η ρυθμιστική και ελεγκτική δράση του σύγχρονου κράτους είναι, πλέον, τόσο ανεπτυγμένα και απαιτούν τέτοιες εξειδικευμένες γνώσεις και ικανότητες, που η παραδοσιακή διοικητική δομή αδυνατεί να διαχειριστεί αποτελεσματικά και, κυρίως, με την απαραίτητη διαφάνεια και σεβασμό των δικαιωμάτων του πολίτη.

Εδώ οι παίκτες δεν είναι μόνο δύο – το κράτος από τη μία και ο πολίτης από την άλλη. Εμφιλοχωρεί ένας τρίτος, ισχυρότατος, συντελεστής: οι κατά περίπτωση φορείς, αφενός τεράστιων οικονομικών συμφερόντων και αφετέρου υψηλής και αενάως εξελισσόμενης τεχνολογίας. Το πολυδαίδαλο αυτό και χωρίς πατρίδα πλέγμα, ας αρκεστούμε να τ' ονομάζουμε με μια λέξη «η αγορά».

Ο επιθετικός ανταγωνισμός και η προσπάθεια άσκησης καθοριστικής επιρροής στα δημόσια πράγματα χαρακτηρίζουν τις κινήσεις της, ιδίως σε τομείς επιχειρηματικής και τεχνολογικής αιχμής, όπως οι τηλεπικοινωνίες, η ενέργεια, τα ηλεκτρονικά μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ). Έχοντας βιώσει πρόσφατα στον τόπο μας την περιπέτεια του «βασικού μετόχου», αντιλαμβανόμαστε τις δυσκολίες

θεσμικής χαλιναγώγησης της αγοράς, χωρίς να είναι η στιγμή για να επεκταθούμε σε αυτό περισσότερο.

Η λειτουργική ανεπάρκεια της διοίκησης, που την οδήγησε στην μεταφορά αρμοδιοτήτων της σε ανεξάρτητες αρχές, δεν είναι μόνον ενδογενής. Το εθνικό κράτος εκχωρεί όλο και μεγαλύτερα τμήματα άσκησης της εθνικής του κυριαρχίας σε διεθνείς και υπερεθνικούς φορείς εξουσίας. Αυτό συχνά επιβάλλει την ομοιόμορφη ανάθεση ελεγκτικών αρμοδιοτήτων σε όργανα, εθνικά μεν, αλλά σύμφωνα με ενιαίους κανόνες διαφάνειας, χρηστής διοίκησης και σεβασμού των ατομικών δικαιωμάτων. Έτσι, για παράδειγμα, στην περίπτωση των προσωπικών δεδομένων υπήρχε επιταγή υιοθέτησης της σχετικής οδηγίας από όλα τα κράτη-μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Γενικότερα, πάντως, ενισχύεται διεθνώς η τάση πληρέστερης κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του ανθρώπου με τη βοήθεια ανεξάρτητων μηχανισμών που εδράζονται εν μέρει στην κοινωνία των πολιτών (π.χ. εθνικές επιτροπές δικαιωμάτων του ανθρώπου). Είναι φανερό ότι μια καινούργια γλώσσα επικοινωνίας αρχίζει να στοιχειοθετείται, αποβλέποντας στο να καταστήσει το κράτος πιο φιλικό και πιο οικείο στον πολίτη, να τον κάνει να αισθανθεί λιγότερο υπήκοος, να αμβλύνει την αντιπαλότητα που κάθε εξουσία προκαλεί.

Είναι επίσης γεγονός ότι η διοίκηση αποφεύγει, όσο μπορεί, τα πικρά ποτήρια που η άσκηση της εξουσίας συνεπάγεται. Όταν βάλλεται για την ανεπάρκεια και την αδιαφάνειά της, αντί να εμπλουτίσει το κεντρικό κράτος με κατάλληλο προσωπικό και υλικοτεχνικές υποδομές για να καλύψει τις ελλείψεις της, προτιμά να μεταθέσει τις ευθύνες της σε μian ανεξάρτητη αρχή που, αποτελούμενη από δικαστικούς και καθηγητές, θα έχει το τεκμήριο της αμεροληψίας και του σεβασμού του κράτους δικαίου.

Η επιλογή των μελών των Αρχών με μη κομματικά και γενικότερης αποδοχής κριτήρια και η συναινετική κατά κανόνα εκλογή τους, σε συνδυασμό με την προσωπική και λειτουργική τους ανεξαρτησία και την ορισμένη θητεία, συμβάλλει κατά τεκμήριο στην ικανοποίηση των προσδοκιών που έχουμε εναποθέσει σ' αυτές. Προσφέρει, δε, το κυριότερο ανάχωμα στον πειρασμό που βιώνει κάθε Κυβέρνηση να προσπαθεί να «καθοδηγεί» και τις Αρχές.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ

Με τον όρο Ανεξάρτητες Αρχές ή Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχής εννοούμε ποικίλα είδη δημόσιας νομικής οργάνωσης. Είναι τόσο γενική και περιεκτική η έννοια ώστε μπορεί να θεωρηθεί συνισταμένη όλων των εκδοχών κρατικής εξουσίας: Κάθε είδος εξουσίας επιτελεί, θεσμικά και νομικά και όχι πολιτικά ή κοινωνιολογικά εξεταζόμενο, ανεξάρτητα τον ρόλο του – τις αρμοδιότητές του, δηλαδή χωρίς εντολές ή εξαρτήσεις από τις άλλες μορφές κρατικής εξουσίας.

Σε μια φιλελεύθερη και δικαιοκρατούμενη δημοκρατία οι εξουσίες-αρχές,

- ✚ διακρίνονται σε: εκτελεστική, νομοθετική, δικαστική,
- ✚ διασταυρώνονται μερικώς,
- ✚ ασκούν ανεξάρτητα από τις άλλες εξουσίες την αποστολή τους.

Δηλαδή η ανεξαρτησία της κρατικής εξουσίας δεν πρωτοεμφανίζεται με τις Ανεξάρτητες Αρχές αλλά είναι συστατικό στοιχείο και των τριών κρατικών λειτουργιών.

Όμως με την θεσμική πρωτοτυπία των Ανεξαρτήτων Αρχών, ο όρος ανεξαρτησία σημαίνει ανεξαρτησία από τους πόλους της κρατικής και ιδιωτικής εξουσίας και ιδίως από την «κυριαρχική» εκτελεστική πολιτική εξουσία και τα κόμματα.

1.1 Συνταγματική Κατοχύρωση των Ελληνικών Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών.

Ο τρόπος ο οποίος θα μπορούσαμε να ομαδοποιήσουμε τις Ανεξάρτητες Αρχές στο ελληνικό θεσμικό σύστημα, είναι σε συνταγματικά κατοχυρωμένες και σε μη συνταγματικά κατοχυρωμένες.

Οι συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές είναι πέντε:

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ)¹².

Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοηλεκτρονικής (ΕΣΡ)³.

Η Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ)⁴

Ο Συνήγορος του Πολίτη (ΣτΠ)⁵.

³ [HTTP://WWW ESR.GR](http://www.esr.gr)

⁴ [HTTP://WWW ADAE.GR](http://www.adae.gr)

⁵ [HTTP://WWW SYNIGOROS.GR](http://www.synigoros.gr)

ΑΣΕΠ

Το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής
Προσωπικού (ΑΣΕΠ)16.

Συνοπτικά αναφερόμαστε στους παρακάτω πίνακες :

Όνομα	Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ).
Ειδικά	Είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη ανεξάρτητη διοικητική Αρχή. Ιδρύθηκε με τον Νόμο 2472/1997 «για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» Η λειτουργία της Αρχής ξεκίνησε στις 10 Νοεμβρίου 1997.
Αρμοδιότητες	Σκοπός της Αρχής είναι η προστασία του πολίτη από την παράνομη επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων αλλά και η συνδρομή προς αυτόν σε κάθε περίπτωση που διαπιστώνεται παραβίαση των σχετικών δικαιωμάτων του σε κάθε επιχειρησιακό τομέα (χρηματοπιστωτικά, υγεία, ασφάλιση, εκπαίδευση, δημόσια διοίκηση, μεταφορές, ΜΜΕ).
Αποτελείται	Από έναν Πρόεδρο, ο οποίος είναι ανώτερο Δικαστικός και έχει συνολικά έξι (6) μέλη.

Όνομα	Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ).
Ειδικά	Ιδρύθηκε με το Ν. 1866/1989 που θέσπισε τη λειτουργία ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών.
Αρμοδιότητες	Έλεγχος της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων σε περίπτωση παραβίασης της νομοθεσίας «υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΣΡ».
Αποτελείται	Είναι επταμελές όργανο (Πρόεδρος, Αντιπρόεδρος και 5 μέλη).

Όνομα	Το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ).
Ειδικά	Ανεξάρτητη Αρχή, μη υποκειμενική σε κυβερνητικό έλεγχο και προβλέπεται από το Σύνταγμα. Συστάθηκε με το Ν. 2190/1994 ο οποίος ισχύει μέχρι σήμερα με τροποποιήσεις.
Αρμοδιότητες	Έχει αρμοδιότητα την τήρηση της νομιμότητας και της αξιοκρατίας στις προσλήψεις στον δημόσιο τομέα.
Αποτελείται	Από 24 μέλη (Πρόεδρος, 2 Αντιπρόεδροι, 21 Σύμβουλοι).

Όνομα	Η Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ).
Ειδικά	Η ΑΔΑΕ είναι Ανεξάρτητη Αρχή που απολαμβάνει διοικητικής αυτοτέλειας. Έδρα της είναι η Αθήνα, μπορεί όμως με απόφασή της να εγκαθιστά και να λειτουργεί γραφεία και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας.
Αρμοδιότητες	Έχει σκοπό την προστασία του απορρήτου των επιστολών, της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο καθώς και την ασφάλεια των δικτύων και πληροφοριών.
Αποτελείται	Από τον Πρόεδρο και πέντε μέλη.

Όνομα	Ο Συνήγορος του πολίτη.
Ειδικά	Ανεξάρτητη Αρχή, ιδρύθηκε με το Νόμο 2477/97 και ξεκίνησε τη λειτουργία του την 1 ^η Οκτωβρίου 1998. Το νομοθετικό πλαίσιο της λειτουργίας του ρυθμίζεται από τις διατάξεις του Ν. 3094/03.
Αρμοδιότητες	Έχει αρμοδιότητα την επίλυση των διοικητικών διαφορών του πολίτη με την δημόσια διοίκηση με διαμεσολαβητικές προτάσεις, αντιμετωπίζοντας με γνώμονα τα δικαιώματα του πολίτη την παρανομία και την κακοδιοίκηση του κράτους.
Αποτελείται	Από τον Συνήγορο του Πολίτη και 5 βοηθούς Συνηγόρους.

Τις συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές δεν μπορούμε να τις τροποποιήσουμε ή να τις καταργήσουμε, όσον αφορά στο συνταγματικά προσδιορισμένο θεσμικό τους περιεχόμενο, με νόμο. Αυτό μπορεί να συμβεί μόνο με συνταγματική αναθεώρηση. Βέβαια με τυπικούς νόμους, εκτελεστικούς του Συντάγματος, προσδιορίζονται ειδικά οι ελλειπτικές και γενικές συνταγματικές ρυθμίσεις.

Εκτός από τον γενικό νόμο (ν. 3051/2002) που αφορά όλες τις Ανεξάρτητες Αρχές, έχουν θεσπιστεί και άλλοι ειδικοί εκτελεστικοί νόμοι για κάθε συνταγματικά κατοχυρωμένη Ανεξάρτητη Αρχή, ξεχωριστά. Επίσης, στη συνέχεια, κάθε συνταγματικά κατοχυρωμένη Ανεξάρτητη Αρχή εκδίδει περαιτέρω οικείες κανονιστικές διοικητικές πράξεις.

Οι πέντε Ανεξάρτητες Αρχές που αναφέραμε, περιεβλήθησαν με την συνταγματική αναθεώρηση του 2001⁶. Η προσθήκη δύο Ανεξάρτητων Αρχών στη λίστα των συνταγματικά κατοχυρωμένων, προτάθηκε στην πρόσφατη αναθεώρηση.

1. της Επιτροπής Ανταγωνισμού⁷,
2. της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας⁸.

Η πρόταση απορρίφθηκε και μετά την συνταγματική αναθεώρηση του 2008 παραμένουν οι συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές πέντε, γεγονός που λόγω των χρονικών περιορισμών αναθεώρησης του άρθρου 110 παρ. 6 του Συντάγματος θα διατηρηθεί τουλάχιστον για τα επόμενα πέντε έτη.

---

⁶ Άρθρο 101α του Συντάγματος

⁷ www.epant.gr.

⁸ www.rae.gr.

1.2. Οι Μη Συνταγματικά Κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές, Ανεξάρτητες Υπηρεσίες και Εθνικές Επιτροπές.

Οι μη συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές, ανεξάρτητες υπηρεσίες και εθνικές επιτροπές είναι πολυάριθμες. Αυτές σε αντίθεση με τις συνταγματικά κατοχυρωμένες, θεσπίζονται, οργανώνονται και μπορούν να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν με νόμο. Ο βαθμός ανεξαρτησίας τους από την κλασική πολιτική εξουσία ποικίλλει και μπορούμε να πούμε ότι αποτελούν ένα ανομοιογενές σύνολο. Οι γνωστότερες και οι σημαντικότερες από τις μόνο νομοθετικά κατοχυρωμένες είναι :

- Η Επιτροπή Ανταγωνισμού,
- Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας,
- Ο Συνήγορος του καταναλωτή,
- Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς,
- Η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων,
- Η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης
- Η Τράπεζα της Ελλάδος.

Όνομα	Η Επιτροπή Ανταγωνισμού.
Ειδικά	Είναι ανεξάρτητη διοικητική αρχή που έχει ως στόχο την διαφύλαξη των αρχών του ανταγωνισμού, εφαρμόζοντας το Δίκαιο κατά των περιορισμών του Ανταγωνισμού. Δημιουργήθηκε το 1977 αλλά πήρε τη σημερινή της μορφή μόλις το 1995 στα πρότυπα των πολύ παλαιότερων Αρχών Ανταγωνισμού των ΗΠΑ και της Ευρώπης.
Αρμοδιότητες	Είναι η διατήρηση ή η αποκατάσταση της υγιούς ανταγωνιστικής δομής της αγοράς (σχετικά με τον ελεύθερο ανταγωνισμό, τα μονοπώλια και τα ολιγοπώλια), η προστασία των συμφερόντων του καταναλωτή και η οικονομική ανάπτυξη.
Αποτελείται	Από τον Πρόεδρο, τέσσερις εισηγητές, τέσσερα τακτικά μέλη και πέντε αναπληρωματικά μέλη.

Όνομα	Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ).
Ειδικά	Είναι ανεξάρτητη διοικητική Αρχή , συστήθηκε με το νόμο 2773/22-12-99, ο οποίος τροποποιήθηκε με το άρθρο 5 του νόμου 2837/2000, και έχει κυρίως γνωμοδοτικές και εισηγητικές αρμοδιότητες στον τομέα της ενέργειας.
Αρμοδιότητες	Αρμοδιότητα της είναι να διευκολύνει τον ελεύθερο και υγιή ανταγωνισμό στην ενεργειακή αγορά με σκοπό να εξυπηρετηθεί καλύτερα και οικονομικότερα ο καταναλωτής (ιδιώτης και επιχείρηση) αλλά και να επιζήσει βρίσκοντας νέες ευκαιρίες η μικρή και μεσαία επιχείρηση, η οποία είναι φορέας ανάπτυξης και απασχόλησης. Θα παρακολουθεί και θα εισηγείται για της τιμές, τη λειτουργία της αγοράς και της αδειοδοτήσεις.
Αποτελείται	Διοικείται από επταμελή Ολομέλεια πενταετούς θητείας. Ο πρόεδρος και οι δύο αντιπρόεδροι διορίζονται με πρόταση του υπουργού Ανάπτυξης και πράξη υπουργικού συμβουλίου έπεται από γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Τα υπόλοιπα μέλη διορίζονται με απόφαση του υπουργού Ανάπτυξης. Δεν είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη.

Όνομα	Ο Συνήγορος του Καταναλωτή.
Ειδικά	Είναι μια νέα Ανεξάρτητη Αρχή που συστήθηκε με τον ν. 3297/2004 και εποπτεύεται από το Υπουργείο Ανάπτυξης
Αρμοδιότητες	Λειτουργεί ως εξωδικαστικό όργανο συναινετικής επίλυσης των καταναλωτικών διαφορών, αλλά και ως συμβουλευτικός θεσμός στο πλευρό της πολιτείας για τη θεραπεία προβλημάτων που εμπίπτουν της αρμοδιότητές του.
Αποτελείται	Από δύο Βοηθούς Συνηγόρους, της εκ των οποίων ορίζεται με την απόφαση του διορισμού του να εκτελεί χρέη Αναπληρωτή Συνηγόρου.

Όνομα	Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.
Ειδικά	Είναι αυτόνομη εποπτική Αρχή που λειτουργεί με τη μορφή Νομικού Προσώπου Δημόσιου Δικαίου. Αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με ίδιους πόρους, λειτουργεί αποκλειστικά χάριν του δημοσίου συμφέροντος και απολαύει λειτουργικής ανεξαρτησίας και διοικητικής αυτοτέλειας
Αρμοδιότητες	Είναι αρμόδια για την εποπτεία της εφαρμογής των διατάξεων της νομοθεσίας για την κεφαλαιαγορά, για την έγκριση ενημερωτικών δελτίων όσον αφορά τις ανάγκες πληροφόρησης του επενδυτικού κοινού κατά τη διενέργεια δημοσίων προσφορών και την εισαγωγή κινητών αξιών σε οργανωμένη αγορά και για να επιβάλλει διοικητικές κυρώσεις (επίπληξη, χρηματικό πρόστιμο, αναστολή λειτουργίας, αφαίρεση άδειας) σε εποπτευόμενα νομικά και φυσικά πρόσωπα που παραβαίνουν τη νομοθεσία για την κεφαλαιαγορά.
Αποτελείται	Από τον Πρόεδρο, δύο Αντιπροέδρους και τέσσερα μέλη.

Όνομα	Η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων.
Ειδικά	Ιδρύθηκε το 1992 με τον Ν.2075 με την επωνυμία Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών (ΕΕΤ) Η λειτουργία της ξεκίνησε το καλοκαίρι του 1995. Με την ψήφιση του Ν.2668/98 ο οποίος καθόριζε τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών, ανατέθηκε στην ΕΕΤ και η ευθύνη για την εποπτεία και ρύθμιση της αγοράς των ταχυδρομικών υπηρεσιών και μετονομάστηκε σε Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ).
Αρμοδιότητες	Είναι η Ανεξάρτητη Αρχή η οποία αποτελεί τον Εθνικό Ρυθμιστή που ελέγχει, ρυθμίζει και εποπτεύει: (α) την αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών, στην οποία δραστηριοποιούνται οι εταιρείες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, ασύρματων επικοινωνιών και διαδικτύου και (β) την ταχυδρομική αγορά, στην οποία δραστηριοποιούνται οι εταιρείες παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ταχυμεταφοράς.
Αποτελείται	Απαρτίζεται από εννέα μέλη, εκ των οποίων της είναι Πρόεδρος και δύο Αντιπρόεδροι αρμόδιοι για της τομείς ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών αντίστοιχα.

Όνομα	Η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης.
Ειδικά	Αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), εποπτευόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών ενώ απολαμβάνει λειτουργικής ανεξαρτησίας και διοικητικής αυτοτέλειας.
Αρμοδιότητες	Είναι η εποπτεία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, είτε είναι εγκαταστημένες στην ημεδαπή είτε στην αλλοδαπή, καθώς και ο έλεγχος της τήρησης της νομοθεσίας για την ιδιωτική ασφάλιση.
Αποτελείται	Από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και πέντε μέλη.

Όνομα	Η Τράπεζα της Ελλάδος.
Ειδικά	Η Τράπεζα της Ελλάδος, είναι η κεντρική τράπεζα της Χώρας μας. Ιδρύθηκε το 1927 και άρχισε να λειτουργεί τον Μάιο του 1928. Ως έδρα της ορίζεται από το Καταστατικό της η Αθήνα. Είναι διαφορετική από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.
Αρμοδιότητες	Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι αρμόδια για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος στην Ελλάδα και τη διαφύλαξη της σταθερότητας του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ως πρωταρχικός σκοπός ορίζεται από το η διασφάλιση της σταθερότητας του γενικού επιπέδου των τιμών. Στο βαθμό που δεν επηρεάζεται η επίτευξη του πρωταρχικού της σκοπού, η Τράπεζα στηρίζει τη γενική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης.
Αποτελείται	Από: Γενική Συνέλευση ,Γενικό Συμβούλιο ,Συμβούλιο Νομισματικής Πολιτικής ,Διοικητής - Υποδιοικητές, Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων .

Τα παραπάνω ανεξάρτητα δημόσια νομικά πρόσωπα είναι πολύ διαφορετικά μεταξύ τους. Διαφοροποιείται κυρίως ο βαθμός ανεξαρτησίας τους από την εκάστοτε ιεραρχία της κυβέρνησης.

Πρώτον τυπικά - οργανωτικά, ανάλογα με το αν είναι οργανωμένα:

- ✚ ως υπηρεσίες ή επιτροπές κάποιου υπουργείου,
- ✚ ως αυτόνομες διοικητικές μονάδες απλώς εποπτευόμενες από ένα συγκεκριμένο υπουργείο ,

- ✚ ως αυτόνομες διοικητικές μονάδες μη εποπτευόμενες από ένα συγκεκριμένο υπουργείο.

Δεύτερον ποικίλλουν και ουσιαστικά – λειτουργικά,
ανάλογα με το :

- ✚ αν υπόκεινται μόνο σε κατασταλτικό έλεγχο νομιμότητας από την εκτελεστική εξουσία,
- ✚ αν υπόκεινται και σε έλεγχο σκοπιμότητας από την εκτελεστική εξουσία,
- ✚ αν θεσμικά είναι δέσμιες των πολιτικών κατευθύνσεων της εκτελεστικής εξουσίας,
- ✚ αν έχουν μόνο γνωμοδοτικό και καθόλου αποφασιστικό ρόλο.

1.3. Η Τετραμερής Κατηγοριοποίηση των Ανεξάρτητων Αρχών με Γνώμονα το Αντικείμενο της Αρμοδιότητάς τους.

Οι Ανεξάρτητες Αρχές θεωρούνται ιδιαίτερα – μοναδικά μέσα της εκτελεστικής εξουσίας. Ως εκτελεστική εξουσία οι Ανεξάρτητες Αρχές δεσμεύονται πλήρως από τον νόμο και την αρχή της νομιμότητας.

Ανάλογα με το πεδίο της αρμοδιότητάς του οι Ανεξάρτητες Αρχές συστηματοποιούνται σε τέσσερις κατηγορίες.

• Πρώτη κατηγορία : Είναι αυτές που έχουν ως κύρια αρμοδιότητα την προστασία και την εγγύηση ιδιαίτερα ευαίσθητων στην εποχή μας θεμελιωδών δικαιωμάτων, κατά κανόνα θεμελιωδών δικαιωμάτων της

προσωπικότητας. Σε αυτή την κατηγορία βρίσκουμε την Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών και την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

• Δεύτερη κατηγορία : Βρίσκουμε αυτές που εποπτεύουν και ρυθμίζουν ένα κομμάτι της αγοράς, μία πτυχή της οικονομίας. Σε αυτή την κατηγορία παραδείγματος χάριν υπάγονται η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Παρατηρούμε ότι σε αυτή την κατηγορία υπάγονται, τουλάχιστον μέχρι σήμερα, μόνο νομοθετικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές.

• Τρίτη κατηγορία : αποτελεί μόνο του το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ), η παλαιότερη από τις ήδη συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές. Το οποίο συνδυάζει τα χαρακτηριστικά της αρμοδιότητας των άνω δύο κατηγοριών. Δηλαδή :

1. εγγυάται θεμελιώδη δικαιώματα (της προσωπικότητας, της έκφρασης και της ενημέρωσης),
2. ρυθμίζει ένα τμήμα της «αγοράς» (το ραδιοτηλεοπτικό επιχειρηματικό τοπίο).

• Τέταρτη κατηγορία : Έχει αρμοδιότητα την εγγύηση της νομιμότητας, της αξιοκρατίας και της αποτελεσματικότητας της δράσης στην δημόσια διοίκηση. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού και ο Συνήγορος του Πολίτη.

1.4. Η Πρακτική Σημασία των Ανεξάρτητων Αρχών.

Οι ανεξάρτητες αρχές ασκούν κρατική εξουσία στη δημόσια και ιδιωτική ζωή. Είναι επιφορτισμένες:

- Θ με την ουσιαστική προστασία συγκεκριμένων θεμελιωδών δικαιωμάτων,
- Θ με την θεσμική προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων εν γένει,
- Θ με την πραγματοποίηση σημαντικών συνταγματικών στόχων που ανταποκρίνονται σε κορυφαίες εκφάνσεις του δημοσίου συμφέροντος και θωρακίζουν σημαντικούς θεσμούς και συνταγματικές θεσμικές εγγυήσεις.

Θεσπίστηκαν για να προσφέρουν αποτελεσματικότητα στην κρατική διοίκηση και διακυβέρνηση σε κρίσιμους τομείς. Η σημασία τους όμως αποδεικνύεται στο ρεαλιστικό επίπεδο των υποθέσεων με τις οποίες ασχολούνται. Τηλεφωνικές υποκλοπές, «βασικός μέτοχος», χρηματιστήριο, παραδικαστικό κύκλωμα, κάμερες στους δρόμους, φυγόστρατοι, ομόλογα είναι μόνο μερικές από τις υποθέσεις που απασχόλησαν ενεργά τις Ανεξάρτητες Αρχές.

1.5. Τα Πλεονεκτήματα των Ανεξάρτητων Αρχών.

Οι Ανεξάρτητες Αρχές αποτελούν ένα θεσμικό εργαλείο άσκησης πολιτικής λειτουργίας. Τα πλεονεκτήματα των Ανεξαρτήτων Αρχών μπορούν να συστηματοποιηθούν σε τέσσερις κατηγορίες.

<u>Πλεονεκτήματα :</u>	
C 1.	Εγγυώνται και υλοποιούν ειδική διεκπεραίωση κρίσιμων πολιτικών θεματικών (π.χ. αξιοκρατικές προσλήψεις, έλεγχος του ραδιοτηλεοπτικού τοπίου, χειραγώγηση των τιμών της αγοράς από συντονισμένα ολιγοπώλια).
C 2.	Κατοχυρώνουν την πρόσθετη θωράκιση ευάλωτων θεμελιωδών δικαιωμάτων σε εποχές που αναπτύσσονται νέα είδη κινδύνων (π.χ. κίνδυνοι στο απόρρητο των τηλεπικοινωνιών, κίνδυνοι από την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των πολιτών από τις κρατικές αρχές ή από ιδιωτικές επιχειρήσεις).
C 3.	Λειτουργούν με ταχύτητα, αποτελεσματικότητα, εξειδίκευση του προσωπικού, διεπιστημονικότητα της αντιμετώπισης των ζητημάτων και αξιοκρατία τα οποία μπορούμε να πούμε ότι είναι περιορισμένα στην κρατική εξουσία.
C 4.	Δεν αντικαθιστούν αλλά, συμπληρώνουν - υποβοηθούν την πολιτική εξουσία.

1.6. Τα Μειονεκτήματα των Ανεξάρτητων Αρχών.

Εκτός από τα πλεονεκτήματα που αναφέραμε στην προηγούμενη ενότητα, δεν θα μπορούσαν να λείπουν και τα μειονεκτήματα που χαρακτηρίζουν τη φυσιογνωμία των Ανεξάρτητων Αρχών. Ως

σημαντικότερες θέσεις προβληματισμού για το μέλλον των Ανεξαρτήτων Αρχών θα μπορούσαν να συστηματοποιηθούν τα ακόλουθα :

<u>Μειονεκτήματα :</u>	
1.	Η δυσχερής πολιτειολογική κατάταξη των Ανεξαρτήτων Αρχών. Αυτό αναλύεται με τα δύο ερωτήματα: α) Οι Ανεξάρτητες Αρχές είναι μοντέρνα εκδοχή της εκτελεστικής εξουσίας ή είναι ένα τέταρτο είδος κρατικής εξουσίας που υπερβαίνει την κλασική τριμερή κατηγοριοποίηση των δημοσίων εξουσιών; Β) Όλες οι Ανεξάρτητες Αρχές υπάγονται στο ίδιο είδος κρατικής λειτουργίας ή ποικίλλει η πολιτειολογική τους ένταξη και τα κοινά τους χαρακτηριστικά εξαντλούνται στην μερική ή ολική Ανεξαρτησία από την Κυβέρνηση;
2.	Η εφαρμογή του κοινοβουλευτικού ελέγχου στις Ανεξάρτητες Αρχές. (Στον νέο κανονισμό Λειτουργίας της Βουλής αφιερώνονται ειδικές ρυθμίσεις στον πολιτικό έλεγχο που ασκεί το ελληνικό κοινοβούλιο επί των Ανεξαρτήτων Αρχών).
3.	Οι δεσμοί και οι αποστάσεις των Ανεξαρτήτων Αρχών με την εκάστοτε Κυβέρνηση και το πολιτικό σύστημα. Οι υποκατηγορίες της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας, αδυνατούν να περιγράψουν πλήρως την ιδιότυπη ανεξαρτησία των Ανεξαρτήτων Αρχών, που είναι μια ανεξαρτησία εντός της πολιτικής λειτουργίας.
4.	Το ζήτημα της επικάλυψης των αρμοδιοτήτων τόσο μεταξύ κρατικής δράσης και Ανεξαρτήτων Αρχών όσο και μεταξύ

	<p>διαφορετικών Ανεξαρτήτων Αρχών. Η συμπληρωτική αρμοδιότητα είναι στοιχείο της ιδιόμορφης λειτουργίας των Ανεξαρτήτων Αρχών. Όμως οι δημόσιες πολιτικές χρειάζονται εποικοδομητικές επικαλύψεις και όχι επικαλύψεις που γεννούν γραφειοκρατία, καθυστέρηση και αντιφάσεις.</p>
5.	<p>Η δράση των Ανεξαρτήτων Αρχών όσο ζυγοσταθμισμένη κι αν είναι από αξιόλογα ποιοτικά χαρακτηριστικά (π.χ. ταχύτητα, εξειδίκευση, διεπιστημονικότητα), δεν παύει να αντιμετωπίζει προβλήματα από την πολυνομία και την κακονομία που διέπουν την ελληνική νομοθεσία.</p>
6.	<p>Οι Ανεξάρτητες Αρχές προσκρούουν συχνά στα οικονομικά/δημοσιονομικά εμποδίων της εφαρμογής των νόμων.</p>
7.	<p>Η πλημμελής στελέχωση και η ελλιπής υποδομή των ανεξαρτήτων Αρχών. Αυτό αποδείχθηκε για παράδειγμα στην πράξη από την σημαντική καθυστέρηση εκδόσεων αποφάσεων από την Επιτροπή Ανταγωνισμού και τα αργά αντανακλαστικά της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών στην υπόθεση των τηλεφωνικών υποκλοπών.</p>
8.	<p>Η υποστελέχωση και τα προβλήματα υποδομών των δημοσίων φορέων που ελέγχονται από τις Ανεξάρτητες Αρχές όπως για παράδειγμα των κοινωνικοασφαλιστικών ταμείων.</p>
9.	<p>Ο τρόπος και τα κριτήρια καθορισμού των επικεφαλής και των επιτελικών στελεχών των Ανεξαρτήτων Αρχών. Η θεματική αυτή συνέχεται άρρηκτα α) με τον στόχο της αύξησης της δημοκρατικής νομιμοποίησης των Ανεξαρτήτων Αρχών χωρίς τον περιορισμό των</p>

	<p>τεχνοκρατικών πλεονεκτημάτων τους και β) με το διακύβευμα της πραγματικής ανεξαρτησίας.</p>
10.	<p>Η αναστοχασμός και η επανοριοθέτηση των αρμοδιοτήτων των Ανεξάρτητων Αρχών. Μετά από αρκετά χρόνια λειτουργίας πολλών Ανεξαρτήτων Αρχών υπάρχουν επαρκή δεδομένα για την επανεξέταση κάποιων υφιστάμενων αρμοδιοτήτων ή την επέκτασή τους και σε άλλα πεδία.</p>
11.	<p>Ο πληθωρισμός ή ο περιορισμός των Ανεξαρτήτων Αρχών. Ενώ οι συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές δεν δύνανται να καταργηθούν, οι μόνο νομοθετικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές δύνανται να αυξηθούν ή να περιοριστούν. Ένα συναφές θέμα είναι η σκοπιμότητα της σύστασης νέων ειδικών Ανεξαρτήτων Αρχών ή η προσθήκη νέων ειδικών παραρτημάτων σε ήδη υφιστάμενες Ανεξάρτητες Αρχές (π.χ. ενσωματώθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη ο Συνήγορος του Παιδιού, ο Συνήγορος της Υγείας, ο Συνήγορος για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών).</p>

1.7. Ανεξάρτητες Αρχές και Κράτος Δικαίου.

Οι βασικές θεσμικές συνιστώσες ενός κράτους, όπως και κάθε σύγχρονης πολιτειακής οργάνωσης είναι:

- η δημοκρατία,
- ο φιλελευθερισμός,
- η δικαιοκρατία (κράτος δικαίου),
- το κοινωνικό κράτος.

Είναι εν μέρει επικαλυπτόμενα αλλά διατηρούν την αυτονομία τους. Οι εννοιολογικές και λειτουργικές τους επικαλύψεις εξηγούνται από τον κοινό θεσμικό προσανατολισμό τους την κατοχύρωση :

- της ελευθερίας,
- της ισότητας ,
- της ειρήνης,
- της ασφάλειας (εντός της πολιτειακά οργανωμένης κοινωνίας),
- της συνεργασίας (μεταξύ όλων των πολιτειακών οργανώσεων παγκοσμίως).

Μια πρώτη κρίσιμη επισήμανση είναι ότι οι Ανεξάρτητες Αρχές ως νέο εργαλείο πολιτειακής οργάνωσης οφείλουν να βρίσκονται σε αρμονία και σε συστοίχιση και προς τις τέσσερις ουσιαστικές συνιστώσες της ορθόδοξης πολιτειακής θέσπισης της κοινωνίας.

Οι Ανεξάρτητες Αρχές αποτελούν μοντέρνα θεσμική έκφραση της δικαιοκρατίας. Ακριβέστερα λειτουργούν ενισχυτικά στο κράτος δικαίου,

ως μία κλειδαριά ασφαλείας, ως ένα πρόσθετο εχέγγυο των αρμών της δικαιοκρατίας.

Το κράτος δικαίου απαρτίζεται (σχηματικά) από τρία βασικά στοιχεία:

1. Την θεσμική κατοχύρωση και την αποτελεσματική προστασία των Δικαιωμάτων των Ανθρώπων μιας κοινωνίας,
2. Την τήρηση και εφαρμογή των νόμων από την εκτελεστική εξουσία (αρχή της νομιμότητας), (σημείο τομής αρχής κράτους δικαίου και δημοκρατικής αρχής),
3. Τον έλεγχο των εξουσιών- λειτουργιών.

Το πρώτο συστατικό του κράτους δικαίου (η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων) αποτελεί το σημείο οπής του φιλελευθερισμού με το κράτος δικαίου. Ταυτόχρονα νοηματοδοτεί το δεύτερο συστατικό του κράτους δικαίου (την αρχή της νομιμότητας της κρατικής δράσης) προσημειώνοντας ότι η νομοθεσία ουσιαστικά υφίσταται για να προστατεύονται τα δικαιώματα των ανθρώπων μιας κοινωνίας.

Το δεύτερο στοιχείο του κράτους δικαίου (η νομιμότητα), προωθεί τα δικαιολογικά μέληματα του πρώτου στοιχείου και ταυτόχρονα χρήζει περαιτέρω διαδικαστικής υποστήριξης, ενεργοποιώντας το τρίτο στοιχείο. Δεν αρκεί ένα κράτος να θεσπίζει κανόνες δικαίου που να είναι αποκλειστικά προσανατολισμένοι στην ουσιαστική προστασία των δικαιωμάτων των ανθρώπων. Χρειάζεται επιπλέον όλες οι εξουσίες- λειτουργίες που θεσπίζονται και λειτουργούν να τελούν υπό διαρκή έλεγχο ως προς το αν τηρούν τις βασικές αρχές του κράτους δικαίου. Πρακτικά πρέπει να ελέγχονται ως προς το αν τηρούν τα όρια της αρμοδιότητάς τους.

Οι Ανεξάρτητες Αρχές είναι κατεξοχήν δικαιοκρατικός θεσμός καθώς είναι προσανατολισμένες στην πραγμάτωση και στην ενίσχυση και των τριών στοιχείων- λειτουργιών του κράτους δικαίου.

1.8. Ανεξάρτητες Αρχές και Ελλιπής Δημοκρατική Νομιμοποίηση.

Οι ανεξάρτητες αρχές είναι ένας θεσμός - κρατική λειτουργία που προέρχεται από τα συστατικά στοιχεία της δικαιοκρατικής αρχής. Οι δεσμοί των ανεξαρτήτων αρχών με την δημοκρατική αρχή, ως νομιμοποιητική βάση κάθε εκδοχής δημόσιας εξουσίας, δεν είναι εξίσου στενοί. Οι σχέσεις των Ανεξαρτήτων Αρχών με την Δημοκρατική Αρχή χαρακτηρίζονται από:

- ✚ την ελλιπή δημοκρατική νομιμοποίηση,
- ✚ τον ενισχυτικό παράγοντα της συμμετοχικής δημοκρατίας.

Σημαντικό διακύβευμα είναι η αρμονική και χωρίς προβλήματα ένταξη των Ανεξαρτήτων Αρχών εντός των ισχύουσων δομών και λογικών της δημοκρατικής πολιτειακής οργάνωσης.

Το αδύναμο σημείο του νέου μοντέλου κρατικής λειτουργίας- εξουσίας «ανεξάρτητη αρχή» είναι η ισχνή δημοκρατική της νομιμοποίηση. Οι επικεφαλείς και τα επιτελικά μέλη των Ανεξαρτήτων Αρχών δεν εκλέγονται αμέσως από τον λαό, όπως οι βουλευτές και οι νομάρχες, οι δήμαρχοι και οι κοινοτάρχες. Δεν εκλέγονται όμως ούτε εμμέσως από την πλειοψηφία των βουλευτών, μέσα στα πλαίσια και την μεθοδολογία της κοινοβουλευτικής έμμεσης δημοκρατίας, όπως εκλέγεται η Κυβέρνηση και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Οι επικεφαλείς και τα μέλη των συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξαρτήτων αρχών εκλέγονται από ένα όργανο της Βουλής, την

Διάσκεψη των Προέδρων⁹. Η διάσκεψη των Προέδρων αποτελεί μία μορφή κοινοβουλευτικής αριστοκρατίας. Οι επικεφαλείς και τα μέλη των περισσότερων μη συνταγματικά κατοχυρωμένων Ανεξαρτήτων Αρχών επιλέγονται και διορίζονται από την Κυβέρνηση.

Πρακτικά λοιπόν οι Ανεξάρτητες Αρχές, και οι συνταγματικά κατοχυρωμένες, υστερούν σε δημοκρατική νομιμοποίηση, έστω έμμεση, έναντι των υπολοίπων πολιτικών οργάνων του κράτους. Η εκλογή από την πλειοψηφία των 4/5 της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής, που ποτέ, τουλάχιστον με τον ισχύοντα Κανονισμό της Βουλής, δεν μπορεί να καταλαμβάνεται αποκλειστικά από την κυβερνητική πλειοψηφία της Βουλής, εγγυάται σίγουρα μεγαλύτερη έμμεση δημοκρατική νομιμοποίηση από τον απλό ορισμό από τη κυβερνητική πλειοψηφία. Ο ορισμός από την Κυβέρνηση τελεί σε σοβαρή αντίφαση με τον όρο ανεξαρτησία. Όμως και η μέθοδος της Διάσκεψης των Προέδρων υστερεί σε δημοκρατικά ερείσματα και πρέπει να αντικατασταθεί.

1.9. Ανεξάρτητες Αρχές και Συμμετοχική Δημοκρατία.

Η έννοια συμμετοχική δημοκρατία¹⁰ είναι θετικά φορτισμένη στον ελληνικό πολιτικό δημόσιο διάλογο. Συνδυάζεται με δράσεις της κοινωνίας των πολιτών, εθελοντικές πρακτικές, μαζικές κινήσεις διαμαρτυρίας, ανοίγματα των κομμάτων προς την κοινωνία, θεσμική κινητοποίηση των εφήβων, σύσταση πολιτικών ομίλων προβληματισμού, δημιουργία διαλόγου και προτάσεων στο διαδίκτυο, δημοψηφίσματα και τις Ανεξάρτητες Αρχές.

---

⁹ <http://www.parliament.gr/organwsh/diaskepsi.asp>.

¹⁰ Π. Παραράς, Η συμμετοχική δημοκρατία, ΔΤΑ 2004, σ. 79επ.

Οι Ανεξάρτητες Αρχές είναι σύνδεσμοι της «πρακτικής συμμετοχικής δημοκρατίας».

Λειτουργούν προωθητικά του ενεργού ρόλου των πολιτών στην κοινωνία, στην οικονομία, στην πολιτική, στην ζωή γενικά με τους εξής τρόπους :

1.	Με την κατοχύρωση δικαιωμάτων εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών (Συνήγορος του Πολίτη, Συνήγορος του Καταναλωτή).
2.	Με την ενδυνάμωση και επέκταση των δικαιωμάτων αναφοράς και ενστάσεως των πολιτών (Προσφυγές στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, στον Συνήγορο του Πολίτη, στην Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών , στον Συνήγορο του Καταναλωτή, στην Επιτροπή Ανταγωνισμού).
3.	Με την οργάνωση της συμμετοχής σε διαγωνισμούς για θέσεις εργασίας στο δημόσιο με αξιοκρατία (Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού), γεγονός που «τονώνει» ουσιαστικά την συμμετοχή.

Συνοψίζοντας οι Ανεξάρτητες Αρχές προσφέρουν ένα βήμα πολιτικής, κοινωνικής, οικονομικής συμμετοχής στα μέλη της κοινωνίας, Αποτελούν ένα χώρο θεσμικής αξιοπρεπούς και ισότιμης αντίδρασης-ένστασης για τους πολίτες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Το Πρόβλημα της Αποτελεσματικότητας της Δημοκρατίας.

Η κατοχύρωση των ανεξάρτητων αρχών αποτέλεσε τη σημαντικότερη καινοτομία της πρόσφατης αναθεώρησης του Συντάγματος. Αν οι μεταβολές στο πεδίο των δικαιωμάτων συμβάλλουν περισσότερο στην ενίσχυση της ασφάλειας του δικαίου, παρά στη διαφοροποίηση των κανονιστικών συνεπειών του Συντάγματος¹¹, οι ανεξάρτητες αρχές σημαίνουν για την οργάνωση του κράτους μια ανατροπή της παραδοσιακής της ισορροπίας.

Από καιρό ο μείζων κίνδυνος για το πολίτευμα ήταν η αρχή της πλειοψηφίας¹², ¹³. Αυτή η απλή τεχνική λήψης των αποφάσεων¹⁴, σταδιακά ταυτίστηκε με την ίδια τη δημοκρατία, υποβαθμίζοντας έτσι με δραστικό τρόπο το διαβουλευτικό στοιχείο της τελευταίας.

¹¹ Τ. Κ. ΒΙΔΑΛΗ, «Νέα δικαιώματα στο Σύνταγμα: ένας απολογισμός» στον τόμο: «Το νέο Σύνταγμα. Πρακτικά Συνεδρίου για το αναθεωρημένο Σύνταγμα του 1975/1986/2001» επιμ. Δ. Θ. ΤΣΑΤΣΟΥ, Ε. Β. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, Ξ. Ι. ΚΟΝΤΙΑΔΗ, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 2001, σ. 75-76

¹² ΑΡ. Ι. ΜΑΝΕΣΗ, Η εξέλιξη των πολιτικών θεσμών στην Ελλάδα. Αναζητώντας μια δύσκολη νομιμοποίηση, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 1987, σ. 33 επ

¹³ Κ. Γ. ΜΑΥΡΙΑ, Συνταγματικό δίκαιο. Θεωρία του Κράτους - Πολίτευμα - Λειτουργίες του Κράτους, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2000, σ. 314 - 315

¹⁴ Γ. ΚΑΣΙΜΑΤΗ, Συνταγματικό Δίκαιο II. Οι λειτουργίες του κράτους. Πανεπιστημιακές παραδόσεις τ. α΄, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 1980, σ. 117 επ.

Το φαινόμενο αυτό καθ' όλον τον 20ο αιώνα¹⁵, ¹⁶ συνέχισε να αναπτύσσεται και να τείνει ακριβώς στην αντίθετη κατεύθυνση από την δημοκρατία, δηλαδή στην αναρχία. Εκεί, η έλλειψη σταθερών κανόνων οδηγεί σε μια υπεροχή της πλειοψηφικής «απόφασης», έλλογης ή μη.

Η πλειοψηφική εκδοχή της δημοκρατίας προξενεί ορισμένα χαρακτηριστικά συμπτώματα αλλοίωσης των θεσμών στο κοινοβουλευτικό πολίτευμα, με πιο γνωστά τη μετάθεση του βάρους της θεσμικής αντιπαράθεσης

από : Βουλή - Κυβέρνηση

σε : Πλειοψηφία - Μειοψηφία¹⁷

και την ουσιαστική συγκέντρωση του όγκου της εξουσίας στον πρωθυπουργό¹⁸.

Ωστόσο, ένα κρίσιμο στοιχείο ήλθε να προστεθεί, ιδίως τις τελευταίες δεκαετίες που οδήγησε τη λογική της «πλειοψηφικής» δημοκρατίας στα άκρα, με τίμημα να υπονομευθεί τελικά το ίδιο το πλεονέκτημα της αποτελεσματικότητας. Σημειώθηκε λοιπόν αφ' ενός μια στροφή προς ένα πρότυπο πολιτικής του «μέσου όρου», και αφ' ετέρου μια εντονότερη δέσμευση των αντιπροσώπων σε μία περισσότερη ή λιγότερη διαμορφωμένη άσκηση πολιτικής πίεσης (μηχανισμός lobbying¹⁹).

Η πλειοψηφική εκδοχή του πολιτεύματος τείνει, έτσι, στο να αναιρεί την αποτελεσματικότητά του, παραδείγματος χάριν η αποφυγή λήψης αποφάσεων σε κρίσιμους τομείς της κοινωνικής ζωής, εκεί μάλιστα που

---

¹⁵ Αντ. ΜΑΝΙΤΑΚΗ, Κράτος Δικαίου και δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας I, Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη 1994, σ. 258 επ

¹⁶ Φ.Κ. ΒΑΣΙΛΟΓΙΑΝΝΗ, Η κρίση του νόμου. Κοινωνικοί και πολιτικοί προσδιορισμοί, σε: Θ. Κ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΥ (επιμ.), Νεοφιλελευθερισμός - Δίκαιο. Μια κριτική προσέγγιση, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 1991, σ. 32 - 33

¹⁷ Δ. Θ. ΤΣΑΤΣΟΥ, Συνταγματικό Δίκαιο Τ. Β': Οργάνωση και Λειτουργία της Πολιτείας, β' έκδοση, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 1993, σ. 109 επ

¹⁸ Α. ΜΑΝΙΤΑΚΗ, «Ο χαρακτηρισμός του πολιτεύματος και οι σχέσεις Προέδρου της Δημοκρατίας και Πρωθυπουργού», ΤοΣ Η' 1982, σ. 379 επ., 400 επ.,

¹⁹ Α. R. BALL - Β. GUY PETERS, Σύγχρονη Πολιτική και Διακυβέρνηση - Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη, 6η έκδοση, Παπαζήσης, Αθήνα 2001, σ. 194 επ.,

διακυβεύονται ατομικές ελευθερίες. Στους τομείς αυτούς, η επέμβαση του δικαστή δεν θα ήταν ουσιαστικά σε θέση να ανατρέψει εκ των υστέρων τετελεσμένα συμφέροντα.

Έτσι την λύση: στο αδιέξοδο, αυτής της κατάστασης²⁰ για την ίδια τη διακυβέρνηση, **οι σύγχρονες δημοκρατίες απάντησαν με τις ανεξάρτητες αρχές.**

Οι Ανεξάρτητες Αρχές κλήθηκαν να καλύψουν αυτό το κενό, δρώντας στο πλαίσιο της εκτελεστικής λειτουργίας²¹:

- Ø είτε πρόκειται για τη δύσκολη στάθμιση των συμφερόντων στα πεδία, π.χ., των ηλεκτρονικών μέσων μαζικής επικοινωνίας, της διαχείρισης προσωπικών δεδομένων ή του οικονομικού ανταγωνισμού
- Ø είτε πρόκειται για την αντιμετώπιση δυσλειτουργιών στον ίδιο τον κρατικό μηχανισμό.

Ωστόσο, μια τέτοια «ανανέωση» των θεσμών έχει το κόστος της. Κυρίως μια εντύπωση ανισορροπίας στο πολίτευμα:

- Ø Αν σε μια δημοκρατία, πέρα από τη θέσπιση, και η εκτέλεση των νόμων ανήκει επίσης σε εκείνους που, έστω με έμμεσο τρόπο, νομιμοποιούνται από το εκλογικό σώμα, τότε πώς νοείται ένα «ανεξάρτητο» όργανο;
- Ø Πού λογοδοτεί, στο πλαίσιο ενός πολιτεύματος το ειδοποιό χαρακτηριστικό του οποίου είναι, σε τελική ανάλυση, ο έλεγχος και η λογοδοσία κάθε οργάνου;

Τα παραπάνω ερωτήματα δεν είναι απλώς θεωρητικά. Οι αμφιβολίες που δημιουργούν, επηρεάζουν άμεσα την πρακτική τόσο της οργάνωσης όσο και της λειτουργίας των ανεξάρτητων αρχών, προκαλούν

---

²⁰ . Β. BENIZEΛΟΥ, Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου Ι, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 310

²¹ Ν. Δ. ΚΟΥΛΟΥΡΗ, «Οι “ανεξάρτητες διοικητικές αρχές”: τα αλλοδαπά πρότυπα και τα ημεδαπά κακέκτυπα», ΔιΔικ 5, 1993, σ. 1153 επ.,

τριβές στη σχέση τους με τα άλλα όργανα του κράτους, σε ορισμένες περιπτώσεις πυροδοτούν ευρύτερη πολιτική ένταση και, εν τέλει, αφήνουν το αποτύπωμά τους στο πεδίο της νομιμοποίησης:

«Μια ισχυρή ή αντίθετα, μια αδύναμη νομιμοποίηση των ανεξάρτητων αρχών έχει ως αφετηρία ακριβώς την αντιμετώπιση αυτών των ερωτημάτων ».

Η συγκρότηση και η λειτουργία της ανεξάρτητης αρχής προβλέπεται στο άρθρο 101 Α του Συντάγματος , σύμφωνα με το οποίο:

- Τα μέλη της Ανεξάρτητης Αρχής διορίζονται με ορισμένη θητεία και διέπονται από προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία.
- Νόμος ορίζει :
  - Τα σχετικά με την επιλογή και την υπηρεσιακή κατάσταση του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού της υπηρεσίας που οργανώνεται για την υποστήριξη της λειτουργίας κάθε ανεξάρτητης αρχής.
  - Τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις ανεξάρτητες αρχές πρέπει να έχουν τα ανάλογα προσόντα. Η επιλογή τους γίνεται με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής και με επιδίωξη ομοφωνίας ή πάντως με την αυξημένη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών της. Τα σχετικά με τη διαδικασία επιλογής ορίζονται από τον Κανονισμό της Βουλής.
- Με τον Κανονισμό της Βουλής ρυθμίζονται όσα αφορούν τη σχέση των ανεξάρτητων αρχών με τη Βουλή και ο τρόπος άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Η νέα πραγματικότητα οδηγεί σε έναν ευρύτερο προβληματισμό για τη ίδια τη λογική του πολιτεύματος: διότι, αν κάτι φάνηκε να κλονίσθηκε

από τις ανεξάρτητες αρχές, αυτό δεν ήταν τίποτε λιγότερο από την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών.

Η συνταγματική κατοχύρωση των ανεξάρτητων αρχών αποκαλύπτει την υπεροχή της ουσιαστικής έννοιας της διάκρισης των λειτουργιών, απέναντι στην τυπική έννοια. Υπεροχή ιδίως ως προς την εκδοχή της τελευταίας που θα συναρτούσε κάθε χωριστή λειτουργία όχι με οποιαδήποτε, αλλά με συγκεκριμένα κρατικά όργανα. Με τον τρόπο αυτόν αποδεικνύεται ότι οι ανεξάρτητες αρχές είναι συμβατές με τη λογική του πολιτεύματος. Έως σήμερα, η αντιπαράθεση ουσιαστικής και τυπικής έννοιας της διάκρισης των λειτουργιών δεν ήταν θεσμικά ορατή: οι δύο έννοιες συμβάδιζαν. Ήδη, με το νέο άρθρο 101 Α Σ. - αλλά και τις άλλες συνταγματικές διατάξεις που αφορούν τις επί μέρους ανεξάρτητες αρχές - υπάρχει ένας ισχυρός θεσμικός λόγος διαφοροποίησης των δυνατών προσεγγίσεων του άρθρου 26 Σ.²²

Η υπεροχή της ουσιαστικής αντίληψης αποκαλύπτεται σε δύο επίπεδα. Στο πρώτο επίπεδο η αντιπαράθεση με την τυπική αντίληψη περιορίζεται στον σκοπό της διάκρισης των λειτουργιών. Στο δεύτερο, η προβληματική είναι περισσότερο σύνθετη, καθώς η τυπική αντίληψη θα επικαλεσθεί μια άλλη οργανωτική βάση του πολιτεύματος, την *κοινοβουλευτική αρχή*, για να αποφύγει το αδιέξοδο.

2.1. Η Αντιπαράθεση στο Πεδίο της Διάκρισης Λειτουργιών.

Πώς ορίζονται οι δύο αντιπαρατιθέμενες αντιλήψεις της διάκρισης των λειτουργιών;

---

²² Κ. ΒΙΔΑΛΗΣ (2003) «Τυπική ή ουσιαστική διάκριση των λειτουργιών; Το θεμέλιο των ανεξάρτητων αρχών στο πολίτευμα»

P Η ουσιαστική αντίληψη αντιλαμβάνεται την τελευταία ως μια λειτουργική κατανομή της ενιαίας κρατικής εξουσίας που αποβλέπει στην αποτροπή της κατάχρησής της από οποιονδήποτε την ασκεί. Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται με τον αμοιβαίο έλεγχο των οργάνων στα οποία έχει κατανεμηθεί η εξουσία.

P Η τυπική αντίληψη επικαλείται επί πλέον ένα τεκμήριο για την αποτελεσματική επιδίωξη του σκοπού αυτού: διάκριση των λειτουργιών υπάρχει, εφ' όσον υπάρχει διάκριση των οργάνων στα οποία ανατίθεται ιδιαίτερο μέρος της κρατικής εξουσίας²³.

Έως αυτό το σημείο οι δύο αντιλήψεις συμβαδίζουν. Αν όμως, αναλύοντας την τυπική αντίληψη, η «διάκριση» των οργάνων σημαίνει και τον «προκαθορισμό» τους, τότε τα πράγματα διαφοροποιούνται. Εκεί, οι δύο αντιλήψεις αποκλίνουν.

Παρακάτω αναλύεται η επιχειρηματολογία της τυπικής αντίληψης και οι συνέπειές της στο παράδειγμα των ανεξάρτητων αρχών (α), επιχειρηματολογία η οποία, στη συνέχεια, αντικρούεται από τη σκοπιά της ουσιαστικής εκδοχής της διάκρισης των λειτουργιών, με την επαναφορά στο προσκήνιο του σκοπού της τελευταίας (β).

α) Η τυπική αντίληψη στο πεδίο της διάκρισης των λειτουργιών

Δύο είναι οι αφετηριακές θέσεις που θα μπορούσε να επικαλεσθεί, εν προκειμένω, η τυπική αντίληψη:

- Πρώτον, η νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική λειτουργία, όχι μόνον ιστορικά αλλά και λογικά περιλαμβάνει κάθε δυνατή έκφραση της κρατικής εξουσίας.

---

²³ ΑΡ. Ι. ΜΑΝΕΣΗ, *Αι εγγυήσεις τηρήσεως του Συντάγματος II*, Αφοί Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1961 - 1965, σ. 352 επ

- Δεύτερον η διάκριση των λειτουργιών επιτυγχάνεται, τελικά, με τον προκαθορισμό συγκεκριμένων και όχι γενικά με τη διάκριση των οποιωνδήποτε οργάνων.

-

Άρα: Διάκριση των λειτουργιών υπάρχει, σύμφωνα με το άρθρο 26 του ελληνικού Συντάγματος, μόνον εφ' όσον η κάθε λειτουργία ασκείται αποκλειστικά από τα όργανα που ορίζονται εκεί.

Οι συνέπειες αυτών των θέσεων οδηγούν σε αδιέξοδο την ιδέα των ανεξάρτητων αρχών. Διότι μόνον με δύο τρόπους μπορεί να νοηθεί η «ανεξαρτησία» των τελευταίων:

- είτε αν υπάρξει κάποιο «υπόλοιπο» χώρου της κρατικής εξουσίας εκτός των τριών λειτουργιών, όπου θα εντάσσονταν οι αρχές,
- είτε αν, στο πλαίσιο των τριών λειτουργιών, υπάρξει περιθώριο περαιτέρω κατανομής της εξουσίας και σε άλλα όργανα πέρα από εκείνα που ήδη την μοιράζονται.

Σύμφωνα όμως με τα παραπάνω, μια ανεξάρτητη αρχή, αφ' ενός, δεν είναι λογικά δυνατόν να τοποθετείται «εκτός» των τριών λειτουργιών προκειμένου να επιβεβαιώσει την ανεξαρτησία της και, αφ' ετέρου, εφ' όσον ενταχθεί σε κάποια από τις τρεις λειτουργίες - κατά τα φαινόμενα στην εκτελεστική - θα υπόκειται αναγκαστικά στα προκαθορισμένα όργανα, που εξ ορισμού ασκούν την τελευταία. κάτι τέτοιο, όμως, θα σήμαινε απλώς ότι η αρχή δεν είναι «ανεξάρτητη».

Η αντίληψη αυτή καταλήγει λογικά σε μια ριζική αμφισβήτηση της ίδιας της αναθεώρησης του Συντάγματος. Το τελικό συμπέρασμα θα ήταν βέβαια ότι η αναγνώριση των ανεξάρτητων αρχών στο Σύνταγμα - αν ο όρος «ανεξάρτητες» δεν ήταν ψευδεπίγραφος - αποτελεί μια

κραυγαλέα περίπτωση καταστρατήγησης του τελευταίου από την αναθεωρητική Βουλή.²⁴

β) Η επιμονή στον σκοπό ως αντίκρουση της τυπικής αντίληψης .

Όπως ήδη ειπώθηκε, η ουσιαστική αντίληψη της διάκρισης των λειτουργιών συγκεντρώνει την προσοχή στον σκοπό της τελευταίας: εκείνο που ενδιαφέρει είναι ο *αμοιβαίος έλεγχος* των λειτουργιών, ώστε να εμποδίζεται η κατάχρηση της εξουσίας.

Υπό το πρίσμα αυτό, θα πρέπει να αποδεχθεί κανείς εν μέρει την *πρώτη* θέση της τυπικής αντίληψης που επισημάνθηκε παραπάνω.

P Πρώτον, ανεξάρτητα από το αν πρέπει να υιοθετηθεί ένα τριμερές (νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής λειτουργίας) ή άλλο σχήμα, σε αυτό εντάσσεται λογικά το σύνολο της κρατικής εξουσίας.

P Δεύτερον, αποδεκτή είναι, η αναγκαία *διάκριση των οργάνων* που αναλαμβάνουν τις κρατικές λειτουργίες, αφού τη διάκριση αυτή προϋποθέτει λογικά ο έλεγχος μεταξύ εκείνων που ασκούν την εξουσία, ώστε να αποτρέπεται η κατάχρησή της.

Ωστόσο, πέρα από τα δύο αυτά αναγκαία στοιχεία για την αποτροπή της κατάχρησης της εξουσίας, ο *προκαθορισμός των οργάνων* που ασκούν τις κρατικές λειτουργίες δεν φθάνει να δικαιολογηθεί από τον σκοπό της διάκρισης των λειτουργιών.

Υπό την έννοια αυτή, δεν μπορεί βάσιμα να αμφισβητηθεί η ένταξη και των ανεξάρτητων αρχών στην εκτελεστική λειτουργία, ως οργάνων που δεν υπόκεινται σε άλλου είδους έλεγχο πέρα από εκείνον των οργάνων των άλλων λειτουργιών του κράτους, δηλαδή της νομοθετικής και της δικαστικής: η «*ανεξαρτησία*» των αρχών νοείται,

---

²⁴ Κ. ΒΙΔΑΛΗΣ (2003) «Τυπική ή ουσιαστική διάκριση των λειτουργιών; Το θεμέλιο των ανεξάρτητων αρχών στο πολίτευμα»

έτσι, μόνον απέναντι στα άλλα - όμως, σε όλα τα άλλα - όργανα της εκτελεστικής λειτουργίας.²⁵

2.2. Η Αμφισβήτηση των Ανεξάρτητων Αρχών στο Πεδίο της Κοινοβουλευτικής Αρχής.

Αν παραμείνει κανείς απλώς στο πεδίο της διάκρισης των λειτουργιών, η τυπική αντίληψη φαίνεται να «υπερβαίνει τα εσκαμμένα». Ωστόσο, το ζήτημα δεν εξαντλείται με τον περιορισμό της προβληματικής στο εν λόγω πεδίο. Γιατί, πέρα από την παραπάνω επιχειρηματολογία, η τυπική αντίληψη μπορεί να προβάλλει έναν πρόσθετο λόγο για να αμφισβητήσει τις ανεξάρτητες αρχές. Ο λόγος

---

²⁵ Κ. ΒΙΔΑΛΗΣ (2003) «Τυπική ή ουσιαστική διάκριση των λειτουργιών; Το θεμέλιο των ανεξάρτητων αρχών στο πολίτευμα»

αυτός θεμελιώνεται σε μια άλλη οργανωτική βάση του πολιτεύματος, την *κοινοβουλευτική αρχή (α)*. Αποδεικνύεται όμως ότι μόνον η περιοριστική πρόσληψη της τελευταίας θα διέσωζε μια τέτοια επιχειρηματολογία (*β*).

α) Η «προνομιά» κοινοβουλευτικά κυβέρνηση.

Ακόμη και αν η τυπική αντίληψη συμφωνήσει ότι εκείνο που έχει σημασία είναι η εξυπηρέτηση του σκοπού της αποφυγής κατάχρησης της εξουσίας με τον αμοιβαίο έλεγχο των λειτουργιών, μπορεί παρ' όλα αυτά να επισημάνει ότι ο έλεγχος αυτός πρέπει να είναι ένας και συγκεκριμένος, διότι έτσι επιβάλλει η κοινοβουλευτική αρχή, η οποία διέπει επίσης το πολίτευμα.

Αν η αρχή της διάκρισης των λειτουργιών αφήνει να εννοηθεί ότι ο αμοιβαίος έλεγχος ασκείται μεταξύ ισότιμων κατ' αρχήν οργάνων του κράτους, η κοινοβουλευτική αρχή ανατρέπει αυτή την εντύπωση, καθιερώνοντας μια *ιεραρχική σχέση* μεταξύ των τελευταίων. Ειδικά στη σχέση μεταξύ νομοθετικής και εκτελεστικής λειτουργίας, το κύριο όργανο της πρώτης, η Βουλή, υπερέχει του αντίστοιχου οργάνου της δεύτερης, της κυβέρνησης: η κυβέρνηση οφείλει να έχει την εμπιστοσύνη της Βουλής, αλλά και να λογοδοτεί στην τελευταία, για να ασκεί τις αρμοδιότητές της.

Η σχέση εμπιστοσύνης / λογοδοσίας, χαρακτηριστική του κοινοβουλευτικού συστήματος διακυβέρνησης, από ιστορική άποψη τουλάχιστον, φαίνεται να αρμόζει αποκλειστικά στα δύο αυτά όργανα του κράτους. Η κυβέρνηση φαίνεται να έχει αποκλειστικά το «προνόμιο» να νομιμοποιείται άμεσα από τη Βουλή και, κατέχοντας τον νομιμοποιητικό αυτό «τίτλο», να ασκεί - με τη σύμπραξη του, ανεύθυνου πάντως, αρχηγού του κράτους - *αποκλειστικά* την εκτελεστική λειτουργία.

Η κατά τέτοιον τρόπο νοούμενη «προνομιούχα» θέση της κυβέρνησης φαίνεται να ενισχύεται από ένα επί πλέον επιχείρημα «δημοκρατικής νομιμοποίησής» της: αν, σε τελική ανάλυση, «ο λαός ψηφίζει κυβέρνηση», αυτό αρκεί να επιβεβαιωθεί, ότι ο έλεγχος της νομοθετικής προς την εκτελεστική λειτουργία νοείται, εν όψει της κοινοβουλευτικής αρχής, *ως ένας και μοναδικός*, ασκείται δε από τη Βουλή *μόνον* προς την κυβέρνηση.

Συμπερασματικά, καταλήγει κανείς για μία ακόμη φορά στο ότι η τυπική αντίληψη της διάκρισης των λειτουργιών, είναι εκείνη που στην πραγματικότητα συμβιβάζεται με τη συνολική λογική του πολιτεύματος.

26

β) Παίρνοντας σοβαρά την κοινοβουλευτική αρχή.

Είναι, άραγε, θεμιτή μια τέτοια προσέγγιση της κοινοβουλευτικής αρχής; Η απάντηση και πάλι είναι αρνητική. Διότι και εν προκειμένω πρέπει να διακρίνει κανείς τον σκοπό αυτής της οργανωτικής βάσης του πολιτεύματος: *να ασκεί η Βουλή τον έσχατο έλεγχο απέναντι σε οποιοδήποτε άλλο όργανο του κράτους.*

Αν έτσι εκφράζεται η υπεροχή της Βουλής στο πολίτευμα, *ως του μόνου άμεσα νομιμοποιούμενου από το εκλογικό σώμα οργάνου*, τίποτε δεν φαίνεται να δικαιολογεί έναν περιορισμό του ελέγχου αποκλειστικά στην κυβέρνηση, και αντίστοιχα την συγκέντρωση της ευθύνης για την εκτελεστική λειτουργία στην τελευταία. Αν, υποθετικά, η Βουλή έχει τη δυνατότητα να ελέγχει *άμεσα* και με την επιφύλαξη επιβολής *κυρώσεων* οποιοδήποτε άλλο όργανο του κράτους, τότε η κοινοβουλευτική αρχή και πάλι επιβεβαιώνεται.

---

²⁶ Κ. ΒΙΔΑΛΗΣ (2003) «Τυπική ή ουσιαστική διάκριση των λειτουργιών; Το θεμέλιο των ανεξάρτητων αρχών στο πολίτευμα»

Το κρίσιμο είναι η Βουλή να μπορεί να έχει μια τέτοια δυνατότητα, όχι να απευθύνεται ο έλεγχος κατ' ανάγκη σε ένα και μοναδικό όργανο δηλαδή την κυβέρνηση.

Θα αποτελούσε σε τελική ανάλυση περιορισμό της κοινοβουλευτικής αρχής, αν όλοι οι δρόμοι του ελέγχου των οποιωνδήποτε οργάνων του κράτους «περνούσαν», υποχρεωτικά για τη Βουλή, μέσα από την κυβέρνηση²⁷. Έτσι, όταν η Βουλή αναδεικνύει χωρίς τη μεσολάβηση άλλου οργάνου τις ανεξάρτητες αρχές, της παρέχεται ακριβώς και η αντίστοιχη δυνατότητα άμεσου ελέγχου τους, σύμφωνα με την κοινοβουλευτική αρχή²⁸.

Ο σκοπός της κοινοβουλευτικής αρχής (η υπεροχή της Βουλής απέναντι σε οποιοδήποτε άλλο όργανο του κράτους) προκύπτει από το γεγονός ότι η νομιμοποίηση οποιουδήποτε άλλου κρατικού οργάνου είναι *ασθενέστερη*, αφού μόνον τη Βουλή αναδεικνύει άμεσα το εκλογικό σώμα.

Το επιχείρημα της «δημοκρατικής νομιμοποίησης» της κυβέρνησης που προαναφέρθηκε, αγνοεί τελικά αυτή τη «γεωμετρία» του πολιτεύματος, *παρακάμπτοντας μοιραία την ίδια την κοινοβουλευτική αρχή*. Γιατί ένα από τα δύο θα πρέπει να συμβαίνει: είτε «ο λαός ψηφίζει κυβέρνηση», οπότε όμως δεν είναι νοητή καμία υπεροχή της Βουλής απέναντι στην τελευταία, είτε «ο λαός ψηφίζει Βουλή», οπότε, κατά τα παραπάνω, δεν υπάρχει λόγος ο κοινοβουλευτικός έλεγχος να συγκεντρώνεται αποκλειστικά στην κυβέρνηση. Όσο δέχεται κανείς τον κοινοβουλευτικό χαρακτήρα του πολιτεύματος, ισχύει βέβαια το τελευταίο.²⁹

²⁷ Δ. ΔΗΜΟΥΛΗ, Η διάκριση των λειτουργιών ως συνταγματικός κανόνας, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2002, σ. 52 επ

²⁸ ΙΦ. Κ. ΚΑΜΤΣΙΔΟΥ, «Η αρχή της διάκρισης των εξουσιών και οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές. Παρατηρήσεις στη ΣτΕ 944/1999», ΤοΣ 25, 1999, σ. 552 - 553

²⁹ Κ. ΒΙΔΑΛΗΣ (2003) «Τυπική ή ουσιαστική διάκριση των λειτουργιών; Το θεμέλιο των ανεξάρτητων αρχών στο πολίτευμα»

Από την ανάλυση που προηγήθηκε, προκύπτουν δύο συμπεράσματα.

- Θ Ένα γενικότερο, για τη λογική του πολιτεύματος: η αρχή της διάκρισης των λειτουργιών, αποσκοπώντας στην αποτροπή της κατάχρησης της εξουσίας, προϋποθέτει την κατανομή της τελευταίας σε διαφορετικά μεν όχι όμως και σε προκαθορισμένα όργανα. Αυτό σημαίνει, ότι και νέα όργανα μπορούν να αναλάβουν την άσκηση αρμοδιοτήτων στο πλαίσιο κάθε λειτουργίας, χωρίς απαραίτητα να εξαρτώνται από άλλα όργανα της ίδιας λειτουργίας.
- Θ Και ένα ειδικότερο συμπέρασμα για τις ανεξάρτητες αρχές: ο αναθεωρητικός νομοθέτης είχε πράγματι τη δυνατότητα να κατοχυρώσει ο ίδιος, ή και να επιτρέψει στον κοινό νομοθέτη να θεσπίσει, ανεξάρτητες από την κυβέρνηση αρχές, στο πλαίσιο της εκτελεστικής λειτουργίας, εν όψει της προεκτεθείσας ουσιαστικής αντίληψης της διάκρισης των λειτουργιών.

Η ομαλή ένταξη των ανεξάρτητων αρχών στο πολίτευμα προϋποθέτει, πάντως, την ανάπτυξη των εγγυήσεων τήρησης της κοινοβουλευτικής αρχής και στην περίπτωση τους.

2.3. Νομοσχέδιο για την Αναβάθμιση της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Κατατέθηκε στη Βουλή Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης με τίτλο «Αναθεώρηση Διατάξεων του ν. 703/1977 περί Ανταγωνισμού» το οποίο στοχεύει να αναβαθμίσει περισσότερο το σημερινό ρόλο της Επιτροπής Ανταγωνισμού, έτσι ώστε να υπάρξει ακόμα μεγαλύτερη προστασία των καταναλωτών, να καταπολεμηθεί η ακρίβεια, και να δημιουργηθούν συνθήκες υγιούς επιχειρηματικότητας.

Με το νομοσχέδιο επιχειρείται:

1. Να ενισχυθεί ο θεσμικός ρόλος και η ανεξαρτησία της Επιτροπής Ανταγωνισμού.
2. Να λειτουργήσει αποτελεσματικότερα και ταχύτερα η Επιτροπή, ώστε να ασχολείται ακόμα πιο ουσιαστικά με τις αρμοδιότητές της. Έτσι, θα απεμπλακεί από γραφειοκρατικές διαδικασίες και θα μπορεί να εστιάσει τη δράση της στην εφαρμογή του νόμου.
3. Να στελεχωθεί αξιοκρατικά και να κατοχυρωθεί περισσότερο η διαφάνεια στη λειτουργία της Επιτροπής.
4. Να ενισχυθούν οι ελεγκτικές διαδικασίες.

Συγκεκριμένα, σε σχέση με την ενίσχυση του θεσμικού ρόλου και της ανεξαρτησίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού:

1. Ενισχύεται περισσότερο η κανονιστική αρμοδιότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού, καθώς καταργείται η πρόβλεψη για έκδοση Υπουργικής Απόφασης που να ενεργοποιεί τις κανονιστικές αποφάσεις της Επιτροπής και οι εν λόγω αποφάσεις ισχύουν αυτοδικαίως από την έκδοσή τους.
2. Η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει προσωρινά μέτρα σε περίπτωση που δεν έχει ακολουθηθεί η διαδικασία που προβλέπεται από το νόμο για τη γνωστοποίηση συγκεντρώσεων και μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης από αυτήν. Έτσι, έχει τη δυνατότητα να αποκαταστήσει ταχύτερα ή να διατηρήσει συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού, αποφεύγοντας τυχόν στρεβλώσεις στην αγορά.
3. Ο Γενικός Διευθυντής της Επιτροπής θα ορίζεται από την Ολομέλεια της Επιτροπής και όχι από τον Υπουργό Ανάπτυξης.
4. Τα μέλη και τα στελέχη της Επιτροπής Ανταγωνισμού θα έχουν νομική προστασία, κατά τα πρότυπα της Επιτροπής

Κεφαλαιαγοράς, της Υπηρεσίας Εποπτείας Αγοράς και της ΥΠΕΕ (πρώην ΣΔΟΕ).

Σε σχέση με την ευέλικτη δομή για ταχύτερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία της Επιτροπής Ανταγωνισμού:

- I. Αλλάζει η δομή της Επιτροπής Ανταγωνισμού, έτσι ώστε να είναι πιο ευέλικτη και να μπορεί να εξετάζει ταχύτερα και αποτελεσματικότερα τις υποθέσεις. Έτσι, ο αριθμός των μελών της περιορίζεται από 11 τακτικά και 11 αναπληρωματικά, σε 9 τακτικά και 5 αναπληρωματικά. Δηλαδή από 22, ο αριθμός των μελών μειώνεται σε 14. Ο Πρόεδρος και τέσσερα τακτικά μέλη, που ονομάζονται Εισηγητές, θα είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. Αξίζει να σημειωθεί ότι σήμερα κανένα μέλος της Επιτροπής πέραν του Προέδρου δεν είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης.
- II. Κάθε Εισηγητής της Επιτροπής επιλαμβάνεται αμέσως μιας υπόθεσης επικουρούμενος από στελέχη της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού. Χειρίζεται λοιπόν, την υπόθεση άμεσα και κάνει ο ίδιος και την εισήγηση, σε στενή συνεργασία με τα στελέχη της Γενικής Διεύθυνσης. Έτσι, οι υποθέσεις εξετάζονται πιο γρήγορα.
- III. Επίσης, η Επιτροπή θα μπορεί να συνεδριάζει και να εξετάζει τις υποθέσεις σε 3μελή τμήματα, για μεγαλύτερη ταχύτητα.
- IV. Τέλος, θα μπορεί να εξετάζει τις υποθέσεις κατά προτεραιότητα, με βάση διάφορα κριτήρια που ορίζει η ίδια με τον κανονισμό λειτουργίας της, έτσι ώστε να προτάσσονται οι υποθέσεις μείζονος σημασίας ή άλλες υποθέσεις που η ίδια η Επιτροπή κρίνει ότι πρέπει να προταθούν, γιατί απαιτείται μια άμεση απάντηση.

Σε σχέση με την αξιοκρατική στελέχωση της Επιτροπής, την αναδιάρθρωσή της και τη διαφάνεια:

- ñ Για τον ορισμό κάποιου ως μέλος της Επιτροπής δεν θα αρκεί η κατοχή κάποιας τυπικής ιδιότητας (π.χ. να είναι μέλος ΔΕΠ), αλλά θα συνεκτιμάται παράλληλα η κατάρτιση και εμπειρία σε νομικά και οικονομικά θέματα που αφορούν στον ανταγωνισμό.
- ñ Επίσης, δεν θα υπάρχει πια εκπροσώπηση των εμπορικών φορέων (ΣΕΒ, ΕΣΕΕ, ΓΣΕΒΕΕ) στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, ώστε τα μέλη της Επιτροπής να μην έρχονται σε δύσκολη θέση καλούμενα να ψηφίζουν για υποθέσεις που αφορούν κλάδους που εκπροσωπούν.
- ñ Η θητεία των μελών παραμένει τριετής με δυνατότητα μόνο μιας ανανέωσης.
- ñ Γίνεται ρητή πρόβλεψη για τα ασυμβίβαστα των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ώστε να μην υπάρχει ζήτημα μεροληψίας ή άλλης επιρροής στην άσκηση των καθηκόντων τους.
- ñ Θεσμοθετείται Κώδικας Δεοντολογίας για τα μέλη και τα στελέχη της Επιτροπής Ανταγωνισμού.
- ñ Δημιουργείται Γραφείο Εσωτερικού Ελέγχου στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, κάτι που αποτελεί αίτημα της ίδιας της Επιτροπής, με στόχο τη συστηματική παρακολούθηση και βελτίωση της λειτουργίας και της απόδοσης της.
- ñ Για τον ορισμό του Προέδρου και των Εισηγητών της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαιτείται η γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, στα πρότυπα άλλων Ανεξάρτητων Αρχών, όπως της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων και της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας.

Σε σχέση με τις νέες διαδικασίες ελέγχου:

- Διατηρείται η υποχρέωση γνωστοποίησης των επιχειρήσεων, με σκοπό να είναι δυνατή η χαρτογράφηση της αγοράς από την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Ταυτόχρονα όμως, επειδή λαμβάνονται υπόψη οι εξελίξεις στο Κοινοτικό Δίκαιο η γνωστοποίηση περιορίζεται στα εντελώς απαραίτητα στοιχεία για την χαρτογράφηση.
- Ενισχύονται οι εξουσίες ελέγχου από την Επιτροπή Ανταγωνισμού ως προς τις δυνατότητες εύρεσης αποδεικτικών στοιχείων για την μελέτη των υποθέσεων που ερευνά.
- Εισάγεται για πρώτη φορά ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι μηνών για όσους παραβιάζουν το νόμο περί ανταγωνισμού, ενώ πενταπλασιάζεται η επιβαλλόμενη χρηματική ποινή για τις ίδιες παραβάσεις. Έτσι, από το ποσό των 3.000 έως 30.000 ευρώ που είναι σήμερα, διαμορφώνονται πλέον σε ποσά από 15.000 έως 150.000 ευρώ.
- Επίσης, διπλασιάζεται η ποινή φυλάκισης για παρακώλυση του ελέγχου από τα αρμόδια όργανα, για άρνηση παροχής πληροφοριών ή για παροχή ψευδών πληροφοριών στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, από τουλάχιστον τρεις μήνες σε τουλάχιστον έξι μήνες, ενώ αυξάνεται και η χρηματική ποινή από 5.000 έως 15.000 ευρώ που είναι σήμερα, σε ποσά από 10.000 έως και 50.000 ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

3.1. Η Αρχική Έννοια του Ανταγωνισμού.

Η λέξη ανταγωνισμός δεν προέρχεται από τη νομική γλώσσα. Οι ρίζες του βρίσκονται στην κοινωνιολογία. Στην αρχική του σημασία, ως μία μεταξύ πολλών μορφών ανθρώπινης συμπεριφοράς, ανταγωνισμός νοείται η διεκδίκηση του ίδιου πράγματος. Η διεκδίκηση προϋποθέτει πλειονότητα διεκδικητών, κοινό αντικείμενο διεκδίκησεως και γνώση για την ύπαρξη διεκδικητών. Έτσι ο ανταγωνισμός καταλήγει σε σύγκριση δυνάμεων, τελικός του δε σκοπός είναι η κατάκτηση εκείνου που διεκδικείται.

Ο ανταγωνισμός, ως δράση για κτήση και διατήρηση εκείνου που αποκτήθηκε, εκτείνεται σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας κυρίως όμως στον οικονομικό χώρο όπου το διεκδικούμενο είναι η πελατεία.

3.2. Ο Ανταγωνισμός στον Οικονομικό Χώρο.

Για τη φιλελεύθερη οικονομική σχολή ο ανταγωνισμός αποτελούσε φυσική κατάσταση. Ο ανταγωνιστικός αγώνας διεξάγεται και εξελίσσεται μέσα στον "αγορά" μεταξύ εκείνων που βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο - **οριζόντιος ανταγωνισμός** - ή μεταξύ εκείνων που βρίσκονται σε διαφορετικά επίπεδα - **κάθετος ανταγωνισμός**. Σύμφωνα με την κλασική θεωρία των Smith και Ricardo, που θεμελιώνεται πάνω στον ατομικό εγωισμό, στον ανταγωνιστικό αγώνα επιζεί ο ικανότερος και συνεπώς ο ανταγωνισμός εμφανίζεται σαν τάξη αρρυθμιστή, αυτορρυθμιζόμενη όμως από τη φύση της, που εγγυάται για όλους την πληρέστερη σύνθεση των σκοπών, ελευθερία, ισότητα και ευημερία.

Σε ανάλυση των προϋποθέσεων του ανταγωνισμού προχώρησε αργότερα η **θεωρία των τιμών**, που βασίστηκε στο μοντέλο του πλήρους ανταγωνισμού, που αρνείται την έννοια του μονοπωλίου και που βασίζεται στην πλειονότητα εκείνων που μετέχουν στο οικονομικό συμβάν, στην ομοιογένεια των αγαθών και το ενιαίο της τιμής τους σε κάποιο συγκεκριμένο όμως χρονικό σημείο. Σε μια τέτοια αγορά για οποιονδήποτε ζητάει ή προσφέρει η τιμή είναι κάτι το *δεδομένο (datum)*, πάνω στο οποίο δεν μπορεί να επιδράσει παρά προσαρμόζοντας την ποσότητα της παραγωγής του (τιμή= δεδομένο, ποσότητα = παράμετρος δράσεως). Έτσι ο ανταγωνισμός παύει η να θεωρείται μοντέλο στατικό και θεάται ως δυναμική διαδικασία (Workable Competition).

Η ιδέα του ανταγωνισμού κάλυπτε τρία βασικά αιτήματα:

- Θ Τη δυσπιστία στην οικονομική δράση,
- Θ Το ενδιαφέρον για τους καταναλωτές.
- Θ Τις ίσες ευκαιρίες για τους ανταγωνιζομένους.

Αργότερα η οικονομική σκέψη απομακρύνθηκε από τις ιδέες της θεωρίας Smith. Η νέα φιλελεύθερη οικονομική σχολή του Freiburg δέχθηκε την αρχή της ελεύθερης οικονομίας αλλά περιοριζόμενη από τον ανταγωνισμό που επιβάλλεται πια σαν επιταγή. Έτσι ο ανταγωνισμός παύει να αποτελεί φυσική κατάσταση και γίνεται καθήκον και τάξη που κάθε οικονομικό σύστημα οφείλει να διατηρεί και να ρυθμίζει έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ελεύθερη συμμετοχή καθενός στον ανταγωνισμό. Γι' αυτό και η σχολή αυτή πήρε την ονομασία του Ordoliberalismus.

Συμπερασματικά μπορεί να δεχθεί κανείς ότι ο οικονομικός ανταγωνισμός στην ουσία του είναι η δυναμική εκείνη διαδικασία που επιβάλλεται ως αρχή τάξεως στην αγορά και που χαρακτηρίζεται από τις παράλληλες προσπάθειες των ανταγωνιζομένων, με την προσφορά καλύτερων τιμών και όρων, να συνάψουν πελατειακές σχέσεις.

3.3. Η Σημασία της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού είναι η ελληνική αρχή προστασίας ανταγωνισμού. Είναι ανεξάρτητη διοικητική αρχή που έχει ως στόχο την διαφύλαξη των αρχών του ανταγωνισμού, εφαρμόζοντας το Δίκαιο κατά των περιορισμών του Ανταγωνισμού. Είναι το όργανο, στο οποίο ο νομοθέτης έχει αναθέσει την αποκλειστική αρμοδιότητα εφαρμογής του ν. 703/77 "περί ελέγχου των μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού.

Δημιουργήθηκε το 1977 αλλά πήρε τη σημερινή της μορφή μόλις το 1995 στα πρότυπα των παλαιότερων Αρχών Ανταγωνισμού των ΗΠΑ και της Ευρώπης.

Με τον ν.2837/00 η Επιτροπή απέκτησε και

οικονομική αυτοτέλεια. Οι οικονομικοί πόροι της Επιτροπής προέρχονται από την επιβολή ανταποδοτικού τέλους ύψους ενός τοις χιλίοις επί του ιδρυτικού κεφαλαίου ή επί του ποσού της αύξησης του κεφαλαίου ανωνύμων εταιριών.

Η Επιτροπή αποτελείται από 11 μέλη, διορίζεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης για τριετή θητεία και η σύνθεση της γίνεται από έμπειρα άτομα με ειδίκευση σε θέματα που αφορούν τον ανταγωνισμό, ανώτατο Δικαστή καθώς και εκπροσώπους φορέων (Ο.Κ.Ε., ΣΕΒ, ΓΕΣΕΒΕ και ΕΣΕΕ). Τα μέλη της θεωρούνται λειτουργικά και προσωπικά ανεξάρτητα και κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δεσμεύονται μόνο από το νόμο και τη συνείδηση τους. Ο Πρόεδρος της ορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο μεταξύ των μελών της, μετά τη διατύπωση γνώμης από την αρμόδια Επιτροπή της Βουλής.³⁰

3.4. Το Έργο της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Το έργο της Επιτροπής ως σήμερα έχει λίγες υποθέσεις υψηλής προβολής να επιδείξει. Αυτό οφείλεται στη σχετική νεότητα της και στη μεγάλη έλλειψη προσωπικού.

Ενδεικτικά η Γραμματεία της έχει μόλις 26 υπαλλήλους όταν η Γερμανική Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει περίπου 300 υπαλλήλους και η επιτροπή μονοπωλίων της Γερμανίας άλλα περίπου 20. Διαπιστώνουμε λοιπόν μία μεγάλη διαφορά σε σχέση με τα μέλη που συνθέτουν την Ελληνική και τη Γερμανική Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Είναι γνωστό σε όλους μας όμως, η ασχολία της Επιτροπής Ανταγωνισμού με τις ναυτιλιακές εταιρείες, τα πρόστιμα που έχει

---

³⁰ <http://el.wikipedia.org>

επιβάλλει σε σούπερ μάρκετ και εταιρείες για τα γαλακτομικά, τα απορρυπαντικά όπως επίσης σε μεγάλες εταιρείες εμπορίας καυσίμων.

3.5. Αρμοδιότητες της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει αρμοδιότητες κανονιστικού και εκτελεστικού χαρακτήρα. Αποφασίζει αυτεπάγγελτα τη διενέργεια ερευνών, μπορεί να απειλεί και να επιβάλλει πρόστιμα, να τηρεί τα προβλεπόμενα στο νόμο Μητρώα και να λαμβάνει τα αναγκαία κανονιστικά μέτρα που αποσκοπούν στη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Επίσης, έχει και γνωμοδοτικές αρμοδιότητες και συνεργάζεται με τις αντίστοιχες Αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων Κρατών Μελών. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού είναι αρμόδιος για την εκπροσώπηση της Επιτροπής, ενώ ταυτόχρονα έχει και άλλες περιορισμένες αρμοδιότητες.

Γενικοί Στόχοι:

- Διατήρηση ή αποκατάσταση της υγιούς ανταγωνιστικής δομής της αγοράς.
- Προστασία των συμφερόντων του καταναλωτή.
- Οικονομική ανάπτυξη.

Μέσα:

- Ϟ Καταπολέμηση των πρακτικών που περιορίζουν ή νοθεύουν τον ανταγωνισμό και καταλήγουν σε βλάβη των καταναλωτών.
- Ϟ Καταπολέμηση των φραγμών εισόδου στην αγορά, η οποία πρέπει να είναι ελεύθερη και ανοιχτή για όλες τις επιχειρήσεις.

Όροι:

- Συνεργασία και κοινά πρότυπα με τις άλλες Ευρωπαϊκές Αρχές Ανταγωνισμού και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Ορθολογική παρέμβαση.

Υγής ανταγωνισμός σημαίνει:

C Αύξηση της αποτελεσματικότητας, της παραγωγικότητας, των επενδύσεων, της έρευνας και ανάπτυξης και της καινοτομίας.

D Μείωση των τιμών, βελτίωση της ποιότητας και του εύρους των παρεχομένων προϊόντων και υπηρεσιών, με επακόλουθα αφενός μεν τη διεύρυνση των επιλογών για τους καταναλωτές και την αύξηση της αγοραστικής τους δύναμης, αφετέρου δε την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και την ανάπτυξη της οικονομίας και της κοινωνικής ευημερίας εν γένει.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού είναι το όργανο, το οποίο έχει ως αρμοδιότητα την εφαρμογή του ν. 703/77 "Περί Ελέγχου των Μονοπωλίων και Ολιγοπωλίων και Προστασίας του Ελεύθερου Ανταγωνισμού".

Με τον ν. 2996/95 η Επιτροπή Ανταγωνισμού απέκτησε τη μορφή ανεξάρτητης αρχής με διοικητική αυτοτέλεια, ενώ με τον ν. 2837/2005, απέκτησε και οικονομική αυτοτέλεια. Τέλος, με τον ν. 3373/2005 η Επιτροπή Ανταγωνισμού απέκτησε διακεκριμένη νομική προσωπικότητα που της επιτρέπει να παρίσταται αυτοτελώς σε κάθε είδους δίκες που έχουν ως αντικείμενο πράξεις ή παραλήψεις της, ενώ παράλληλα της αναγνωρίστηκε αρμοδιότητα κανονιστικής παρέμβασης σε κλάδους της

οικονομίας (άρθρο 5 ν. 703/77). Επί πλέον διευρύνθηκαν οι ελεγκτικές της εξουσίες όπως και οι αρμοδιότητες της στην εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού 1/2003.

Η εσωτερική λειτουργία της και ο τρόπος διαχείρισης των πόρων της ρυθμίζονται από τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης.

<u>Αρμοδιότητες της Επιτροπής Ανταγωνισμού:</u>	
1.	Αποφασίζει την απαλλαγή συμπράξεων που περιορίζουν τον ανταγωνισμό, αλλά έχουν θετικά οικονομικά αποτελέσματα, είναι προς όφελος του καταναλωτή, δεν δημιουργούν προϋποθέσεις κατάργησης του ανταγωνισμού και δεν δεσμεύουν υπέρμετρα τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις.
2.	Διαπιστώνει την καταχρηστική εκμετάλλευση, από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, της σχέσης οικονομικής εξάρτησης στην οποία βρίσκεται προς αυτήν ή αυτές μία επιχείρηση, η οποία κατέχει θέση πελάτη ή προμηθευτή, ακόμη και προς ένα ορισμένο είδος προϊόντων ή υπηρεσιών και δεν διαθέτει ισοδύναμη εναλλακτική λύση.
3.	Εξετάζει μετά από αίτημα του Υπουργού Ανάπτυξης ή αυτεπάγγελα συγκεκριμένο κλάδο της ελληνικής αγοράς και, εφόσον διαπιστώσει ότι στο συγκεκριμένο κλάδο δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού, μπορεί με αιτιολογημένη απόφασή της, να λάβει κάθε απολύτως αναγκαίο κανονιστικό μέτρο που αφορά τη διάρθρωση της αγοράς και

	αποσκοπεί στη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού.
4.	Διαπιστώνει την ύπαρξη συμπράξεων επιχειρήσεων που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού.
5.	Ελέγχει προληπτικά την επίδραση στον ανταγωνισμό συγκεντρώσεων επιχειρήσεων.
6.	Διαπιστώνει την καταχρηστική συμπεριφορά επιχειρήσεων με δεσπόζουσα θέση στην αγορά.
7.	Συνεργάζεται στενά με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις άλλες Αρχές Ανταγωνισμού των άλλων Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας του ανταγωνισμού.
8.	Παρακολουθεί την εκτέλεση των αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού, των υπουργικών αποφάσεων και των δικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται στις περιπτώσεις προσβολής των προηγούμενων αποφάσεων.
9.	Γνωμοδοτεί επί θεμάτων ανταγωνισμού όταν της ζητηθεί από τον Υπουργό Ανάπτυξης ή οποιονδήποτε άλλο αρμόδιο Υπουργό ή από ενώσεις επιμελητηρίων, βιομηχανικών και εμπορικών συλλόγων.
10.	Επιβάλλει κυρώσεις σε περιπτώσεις παράβασης των διατάξεων του ν. 703/77.
11.	Λαμβάνει ασφαλιστικά μέτρα, όταν πιθανολογείται παράβαση των άρθρων 1, 2, 2α και 5 ν. 703/77.
12.	Εφαρμόζει τις διατάξεις των άρθρων 81 και 82 της Συνθ. ΕΚ.

3.6. Οργανωτική Δομή της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού.

Οι οργανικές μονάδες της Επιτροπής Ανταγωνισμού διαχωρίζονται στις: (I) Υπηρεσίες Προέδρου και (II) Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού.

I) Υπηρεσίες Προέδρου.

Οι υπηρεσίες Προέδρου απαρτίζονται από τρία (3) Γραφεία που υπάγονται απ' ευθείας στον Πρόεδρο της Επιτροπής:

1. Γραφείο Προέδρου: Αρμόδιο για την γραμματειακή και διοικητική υποστήριξη και υλοποίηση προγραμμάτων δημοσίων σχέσεων.

2. Γραφείο Γραμματέων Επιτροπής Ανταγωνισμέ: Υπεύθυνο κυρίως για την γραμματειακή υποστήριξη της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

3. Γραφείο Νομικής Υποστήριξης: Ασχολείται με την δικαστική και εξωδικαστική εκπροσώπηση, τη νομική υποστήριξη των πράξεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού και τη δικαστική υπεράσπιση και νομική υποστήριξη των μελών της Επιτροπής και του προσωπικού.

Π) Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού *απαρτίζεται από:*

A) Τέσσερις (4) Διευθύνσεις :

1. *A' και B' Διευθύνσεις Εφαρμογής:*

Αρμόδιες για τον έλεγχο επιχειρηματικών πρακτικών και συγκεντρώσεων επιχειρήσεων καθώς και των υποθέσεων που παραπέμπονται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο εφαρμογής κοινοτικών κανονισμών, κατόπιν καταγγελιών και γνωστοποιήσεων ή αυτεπάγγελτων ελέγχων. Η Α' Διεύθυνση Εφαρμογής ασχολείται ειδικότερα με τις αγορές προϊόντων ενώ η Β' Διεύθυνση Εφαρμογής με αυτές των υπηρεσιών.

2. *Διεύθυνση Νομικών Υπηρεσιών:*

Υπεύθυνη για την παροχή νομικής συνδρομής στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, τις Διευθύνσεις και τα Τμήματα της Γενικής Διεύθυνσης.

3. *Διεύθυνση Διοικητικής – Οικονομικής Υποστήριξης:*

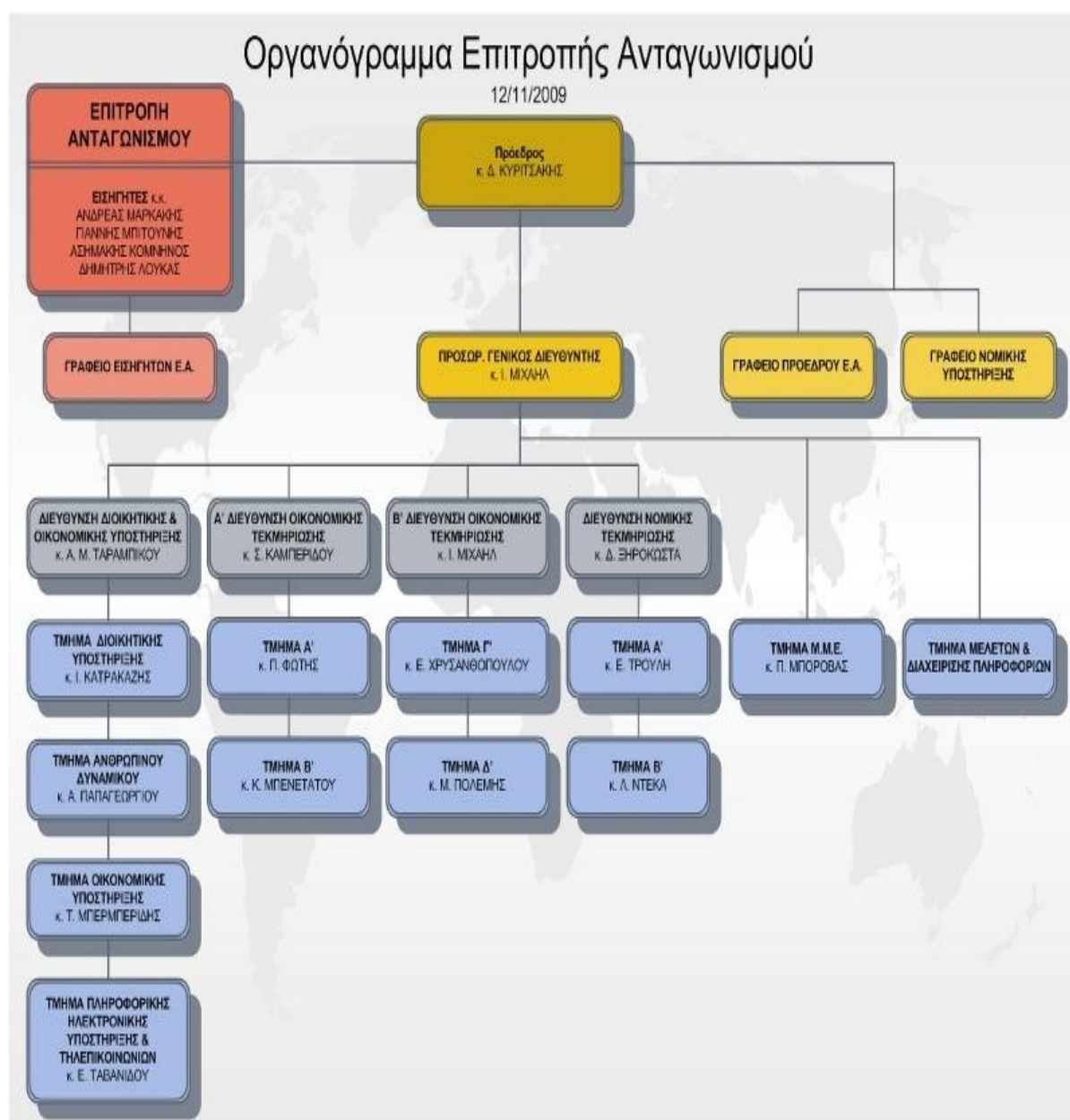
Αρμόδια για τον σχεδιασμό και την υποστήριξη εφαρμογής όλων των οικονομικών, διαχειριστικών και διοικητικών διαδικασιών που απαιτούνται για τη λειτουργία της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

B) Ένα (1) αυτοτελές Τμήμα:

1. Τμήμα Μελετών και Διαχείρισης Πληροφοριών :

Ασχολείται με την εκτέλεση και επίβλεψη μελετών σε κλάδους της οικονομίας, για την ανάπτυξη βάσης δεδομένων για τη παρακολούθηση της αγοράς και του ανταγωνισμού¹⁶.

Παρακάτω σας παρουσιάζουμε το **οργανόγραμμα της Επιτροπής Ανταγωνισμού** όπως έχει διαμορφωθεί από τα τωρινά της μέλη:

3.7. Η Εικόνα της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού Διεθνώς.

Σύμφωνα με τους ειδικούς, το 2008 αποδείχθηκε ιδιαίτερα δύσκολη χρονιά για τις Αρχές Ανταγωνισμού σε όλο τον πλανήτη, καθώς η διεθνής οικονομική κρίση δυσκόλεψε σημαντικά τις προσπάθειές τους και τις υποχρέωσε να αναθεωρήσουν σημαντικά τους στόχους τους, καθώς σε ορισμένες περιπτώσεις οι κρατικές παρεμβάσεις για τη στήριξη των οικονομιών χαλάρωσαν την εφαρμογή των κανόνων λειτουργίας του ελεύθερου ανταγωνισμού.

Πληροφορίες αναφέρουν ότι η Ελληνική Αρχή Ανταγωνισμού συμπεριλαμβάνεται μεταξύ των 13 αρχών, επί συνόλου 39 από 34 χώρες, που βελτίωσαν το 2008 την επίδοσή τους σε σχέση με το 2007. Επίσης να σημειώσουμε ότι 9 αρχές κινήθηκαν καθοδικά, μεταξύ των οποίων και η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ η επίδοση 14 αρχών παρέμεινε σταθερή. Οι ίδιες πληροφορίες θεωρούν ότι η εικόνα της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού το 2008 είναι ενθαρρυντική παρά την έλλειψη προσωπικού και όλα δείχνουν ότι πλέον κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, έχοντας ξεπεράσει τα προβλήματα του παρελθόντος.

3.8. Προγράμματα Χρηματοδότησης Ελληνικών Επιχειρήσεων από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα (ΕΠΑΝ).

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ» (ΕΠΑΝ) του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης περιλαμβάνει τις δράσεις που μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να ενισχυθούν από το ΕΠΑΝ, ταξινομημένες σε πέντε κατηγορίες χρηματοδότησης :

1. Επιχειρήσεων διαφόρων τομέων δραστηριότητας και ανεξαρτήτως αριθμού απασχολουμένων.
2. Υφιστάμενων Επιχειρήσεων που απασχολούν έως 250 άτομα.
3. Επιχειρήσεων υφιστάμενων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων που απασχολούν έως 50 άτομα.
4. Τουριστικών Επιχειρήσεων.
5. Επιχειρηματικής δραστηριότητας επιλεγμένων ομάδων πληθυσμού.

Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων γίνεται μετά από ανοικτή προκήρυξη, υποβολή προτάσεων και αξιολόγησή τους σύμφωνα με

προκαθορισμένα κριτήρια και στο πλαίσιο του εγκεκριμένου προϋπολογισμού του Προγράμματος.

**1. ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΤΟΜΕΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΑΡΙΘΜΟΥ
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ.**

Χρηματοδοτούνται επενδύσεις και δράσεις για :

1. Παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας.
2. Συστήματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
3. Συστήματα συμπαραγωγής ενέργειας.
4. Υλοποίηση Περιβαλλοντικών Σχεδίων που θα οδηγούν στην πιστοποίηση είτε προϊόντων με το Οικολογικό Σήμα (Ecolabel), είτε Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης.
5. Εισαγωγή και προσαρμογή περιβαλλοντικά φιλικής τεχνολογίας στην παραγωγική διαδικασία για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της επιχείρησης κατά την Οδηγία 96/61 – IPPC (υιοθέτηση Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών).
6. Ενίσχυση Περιβαλλοντικών Συνεργασιών.
7. Δημιουργία νέων ή/και επέκταση - ενίσχυση εργαστηρίων παροχής υπηρεσιών ποιότητας (δοκιμές ελέγχου και διακρίβωσης).

8. Ίδρυση νέων ή/και επέκταση υφιστάμενων επιχειρήσεων για την αποσυναρμολόγηση / αξιοποίηση στερεών υλικών και αποβλήτων ή υγρών ουσιών.

9. Επενδύσεις νέων ή/και υφισταμένων μεταποιητικών επιχειρήσεων μέσω των κινήτρων του Ν.2601/98 (με εστίαση κυρίως στις ΜΜΕ).

10. Συνέχιση ενίσχυσης Ειδικών Επενδύσεων που έχουν ήδη υπαχθεί στον αναπτυξιακό Ν.2601/98 (πρώην άρθρο 23β του Ν. 1892/90).

11. Συνέχιση ενίσχυσης των επιχειρηματικών σχεδίων

(business plans) που έχουν ήδη υπαχθεί στους

Αναπτυξιακούς Ν.2234/94 και Ν.2601/98 .

12. Υποστήριξη επιχειρηματικότητας νέων επιστημόνων και επιχειρηματιών σε τομείς νέων τεχνολογιών και νέων επιχειρηματικών προτύπων.

13. Επιδεικτικά έργα συμπαραγωγής, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) και εξοικονόμησης ενέργειας.

14. Σύσταση φορέων διαχείρισης σε ήδη υπάρχουσες ΒΠΠΕ με συμμετοχή επιχειρήσεων.

15. Προώθηση της δικτύωσης κυρίως ΜΜΕ (clustering) που οδηγούν σε συγκεκριμένο επιχειρηματικό αποτέλεσμα, δηλαδή είτε εκτέλεση κοινού έργου είτε δημιουργία μόνιμων επιχειρηματικών συνεργασιών .

16. Ανάπτυξη συμβουλευτικών δραστηριοτήτων για την υποστήριξη της τεχνολογικής καινοτομίας και της μεταφοράς τεχνολογίας.

17. Δικτύωση οργανισμών παροχής υπηρεσιών μεταφοράς τεχνολογίας και καινοτομίας.

18. Δραστηριότητες για την υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού Μοντέλου Επιχειρηματικής Αριστείας.

19. Μεγάλα έργα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης μέχρι το στάδιο του βιομηχανικού πρωτοτύπου, σε τομείς υψηλής προτεραιότητας για την εθνική και περιφερειακή οικονομία, με την συνεργασία δημοσίων φορέων

20. Τεχνολογική έρευνα από επιχειρήσεις :

α) με ήδη αναπτυγμένη παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα.

β) που ξεκινούν την παραγωγική και εμπορική τους δραστηριότητα.

21. Έργα για την προώθηση καινοτόμων λύσεων στο πρόβλημα του ενεργειακού εφοδιασμού των νησιών.

22. Ενέργειες κατάρτισης:

A) ανθρώπινου δυναμικού σε θέματα ποιότητας, καινοτομίας, περιβάλλοντος και εφοδιαστικής αλυσίδας.

B) και μεταφοράς τεχνογνωσίας που σχετίζονται με την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Γ) και μεταφοράς τεχνογνωσίας που αφορούν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ μέσω της αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού τους.

23. Υποστήριξη της πρόσληψης ερευνητικού δυναμικού σε επιχειρήσεις.

24. Εκπαίδευση / υποστήριξη επιχειρήσεων για την εξοικείωση με το Διαδίκτυο και τις υπηρεσίες του σε συνέργεια με το Πρόγραμμα «Δικτυωθείτε» του Ε.Π. «Κοινωνία της Πληροφορίας» (για επιχειρήσεις έως 10 άτομα).

2. ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ ΕΩΣ 250 ΑΤΟΜΑ.

Ειδικά για τις επιχειρήσεις της κατηγορίας αυτής, επιπλέον των όσων αναφέρονται σε προηγούμενες παραγράφους, επιχορηγούνται επενδύσεις και δράσεις για:

I. Επενδυτικές προτάσεις μεταποιητικών ΜΜΕ, που θα περιλαμβάνουν δαπάνες από τις παρακάτω κατηγορίες:

- Βελτίωση και ολοκλήρωση της παραγωγικής δραστηριότητας της επιχείρησης μέσω της διασφάλισης ποιότητας της παραγωγικής διαδικασίας ή/και των προϊόντων.

Θ Ανάπτυξη και πιστοποίηση Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας κατά ISO 9000, Συστήματα Διαχείρισης για την Υγιεινή και Ασφάλεια, HACCP, Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά ISO-14001.

Θ Παραγωγή καινοτομικών προϊόντων, εισαγωγή καινοτομικών μεθόδων στην παραγωγική διαδικασία, βιομηχανική εκμετάλλευση ερευνητικών αποτελεσμάτων κλπ.

Θ Εκσυγχρονισμός της εφοδιαστικής αλυσίδας (logistics chain) επιχειρήσεων με σκοπό την αποκατάσταση μιας αποδοτικής ροής αγαθών και των σχετικών πληροφοριών με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας εξυπηρέτησης του πελάτη, τη μείωση του κόστους παραγωγής – αποθήκευσης και διακίνησης των προϊόντων τη μείωση των ενδιάμεσων αποθεμάτων και τη βελτίωση της απόκρισης της επιχείρησης στις γρήγορα μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς.

Θ Οικολογικός αναπροσανατολισμός της παραγωγικής δραστηριότητας μέσω εισαγωγής και προσαρμογής περιβαλλοντικά φιλικής τεχνολογίας στην παραγωγική διαδικασία για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της επιχείρησης (υιοθέτηση Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών).

Π. Συμβουλευτικές υπηρεσίες και πιστοποίησης ΜΜΕ όλων των τομέων (μεταποίησης, υπηρεσιών, εμπορίου, τουρισμού), κατά τα πρότυπα:

Ψ ΕΛΟΤ EN ISO 9000 (Διασφάλιση Ποιότητας).

Ψ ΕΛΟΤ EN ISO 14000 (Περιβαλλοντική Διαχείριση).

Ψ ΕΛΟΤ 1801 (Υγιεινή και Ασφάλεια).

Ψ ΕΛΟΤ 1416 (Ανάλυση επικινδυνότητας

Κρίσιμα Σημεία Ελέγχου).

III. Υλοποίηση επενδύσεων Πρόληψης και Αντιμετώπισης Βιομηχανικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης (μόνο για ΜΜΕ που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας SEVESO II).

**3. ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ
ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ
ΕΩΣ 50 ΑΤΟΜΑ.**

Ειδικά για τις επιχειρήσεις της κατηγορίας αυτής, επιπλέον των όσων αναφέρονται σε προηγούμενες παραγράφους, επιχορηγούνται επενδύσεις και δράσεις για:

Επιχειρηματικά Σχέδια (business plans) διάρκειας 2 ετών, που μπορεί να περιλαμβάνουν ενδεικτικά:

- Εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία.
  - Βελτίωση του υπάρχοντος παραγωγικού εξοπλισμού.
  - Ανάπτυξη και πιστοποίηση συστημάτων:
    - διασφάλισης ποιότητας και πιστοποίηση προϊόντων.
    - εξοπλισμού περιβαλλοντικής διαχείρισης.
  - Ανάπτυξη και εφαρμογή πληροφοριακών συστημάτων και εφαρμογές ηλεκτρονικού εμπορίου.
  - Προμήθεια εξοπλισμού ποιοτικού ελέγχου και εργαστηριακού εξοπλισμού.
- P** Ενσωμάτωση τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον.

- Προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων και εξοπλισμού:
  - προστασίας του περιβάλλοντος,
  - υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων,
- Προβολή και προώθηση προϊόντων.

4. ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.

Επιπλέον των ευκαιριών χρηματοδότησης που αναφέρονται σε προηγούμενες παραγράφους, χρηματοδοτούνται επενδύσεις και δράσεις για :

1. Εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής για την ανάπτυξη των θεματικών μορφών τουρισμού, π.χ. μαρίνες, συνεδριακά κέντρα, γήπεδα γκολφ, κέντρα θαλασσοθεραπείας, υδροθεραπευτήρια, χιονοδρομικά κέντρα, κέντρα αθλητικού - προπονητικού τουρισμού, κ.α.
2. Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης.
3. Προγράμματα διάσωσης και καθιέρωσης της ελληνικής κουζίνας (εθνικής, τοπικής, δημιουργικής).
4. Δράσεις ένταξης παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων, προϊόντων χειροτεχνίας και παραδοσιακών τεχνικών (π.χ. μεταλλοτεχνία, ξυλοναυπηγική) στο τουριστικό προϊόν της χώρας.

5. Προγράμματα εξοικείωσης των τουριστών με την ελληνική τέχνη, συμπεριλαμβανομένης της σύγχρονης λογοτεχνικής, εικαστικής κλπ παραγωγής.

6. Εκσυγχρονισμό:

- Ξενοδοχείων και κάμπινγκς άνω της Γ' Τάξης .
- Τουριστικών καταλυμάτων, δηλ. ξενοδοχεία, κάμπινγκς, ενοικιαζόμενα δωμάτια και επιπλωμένα διαμερίσματα χαμηλών τάξεων(τουριστικά καταλύματα εκτός Ν. 2601/98).

7. Επιχειρηματικά Σχέδια των ΜΜΕ όλων των κλάδων του Τουριστικού Τομέα που θα περιλαμβάνουν συνδυασμένες οργανωτικές δράσεις.

8. Δίκτυα εθνικής εμβέλειας με στόχο τη διατήρηση της εθνικής κληρονομιάς (π.χ. ανεμόμυλοι, παραδοσιακά καφενεία κλπ.) η επιλογή των οποίων θα γίνεται μετά από πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

Σημείωση:

Στο πλαίσιο του ΕΠΑΝ δεν χρηματοδοτούνται οι νέες κλίνες και η μετατροπή παραδοσιακών κτισμάτων σε ξενοδοχεία (θα καλυφθούν από εθνικούς αποκλειστικά πόρους ή άλλα κοινοτικά προγράμματα).

Ειδικότερα για:

α) ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΜΠΙΝΓΚΣ ΑΝΩ ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΗΣ.

Αφορά επενδύσεις σε πάγιες εγκαταστάσεις, εξοπλισμούς και μέσα σύμφωνα με τον Ν. 2601/98 δηλαδή ενδεικτικά:

P Αναβάθμιση κτιριακών εγκαταστάσεων και του συμβατικού ενσωματωμένου κινητού εξοπλισμού.

P Εισαγωγή νέων τεχνολογιών.

P Επενδύσεις :

- Εξοικονόμησης ενέργειας.
- Προστασίας περιβάλλοντος.
- Σχετικές με την ασφάλεια πελατών και προσωπικού.

β) ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ , ΚΑΜΠΙΝΓΚΣ, ΧΑΜΗΛΩΝ ΤΑΞΕΩΝ, ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ (ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΕΚΤΟΣ Ν. 2601/98).

Επιχορηγούνται :

P Επενδύσεις που αφορούν σε αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό τουριστικών καταλυμάτων (εκτός Ν. 2601/98).

P Για τα ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα, ο ποιοτικός τους εκσυγχρονισμός θα προωθηθεί με βάση τις νέες απαιτήσεις για την κατάταξή τους με το σύστημα των κλειδιών (ΠΔ 337/2000).

5. ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.

α) ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΝΕΩΝ.

Ενίσχυση νέων ηλικίας από 18 έως 35 ετών για την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας στους τομείς της μεταποίησης και της παροχής υπηρεσιών που συνδέονται άμεσα με την μεταποίηση, του ηλεκτρονικού εμπορίου, της νέας και κοινωνικής οικονομίας (πχ. του περιβάλλοντος).

Απαιτείται τουλάχιστον 75% του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου και η διεύθυνση της επιχείρησης να ανήκουν σε νέους 18 έως 35 ετών.

Χρηματοδοτούνται επιχειρηματικά σχέδια νέων επιχειρηματιών, που περιλαμβάνουν αγορά του απαραίτητου παραγωγικού εξοπλισμού, μελετητικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, μεταφορά τεχνογνωσίας, ενέργειες μάρκετινγκ, ενέργειες κατάρτισης κλπ.

β) ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

Ενίσχυση γυναικών ηλικίας έως 55 ετών, για την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας στους τομείς της μεταποίησης και της παροχής υπηρεσιών που συνδέονται άμεσα με τη μεταποίηση, του ηλεκτρονικού εμπορίου, της νέας και κοινωνικής οικονομίας (πχ. του περιβάλλοντος).

Απαιτείται τουλάχιστον 75% του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου και η διεύθυνση της επιχείρησης να ανήκουν σε γυναίκες.

Χρηματοδοτούνται επιχειρηματικά σχέδια γυναικών επιχειρηματιών, που θα περιλαμβάνουν αγορά του απαραίτητου παραγωγικού εξοπλισμού, μελετητικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, μεταφορά τεχνογνωσίας, ενέργειες μάρκετινγκ, ενέργειες κατάρτισης κλπ.

γ) ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ.

Ενίσχυση Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες για την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας σε τομείς θα εξειδικευθούν μετά την αξιολόγηση προτάσεων που θα προκύψουν από αρχική δημοσίευση Πρόσκλησης Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΡΕΥΝΑ – ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

4.1. Εισαγωγή στην Έρευνα.

Οι έρευνες ασφαλώς δεν μπορούν να συγκροτήσουν έναν ισχυρό σκελετό όπου πάνω του θα χτιστεί ολόκληρο το οικοδόμημα της κοινωνιολογίας - μπορούν όμως ν' αποτελέσουν έναν διακριτό και συνάμα διεισδυτικό καθρέπτη της ανθρώπινης ετερογένειας, μπορούν να μας βοηθήσουν να δούμε κάτω από τον πολύχρωμο ιστό της κοινωνικής πανσπερμίας.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι διεξαγωγής έρευνας, οι κύριοι τρόποι είναι οι παρακάτω:

- Προσωπική Συνέντευξη (όπου ο ερευνητής κάνει τις ερωτήσεις και συμπληρώνει το ερωτηματολόγιο).
- Τηλεφωνική Συνέντευξη.

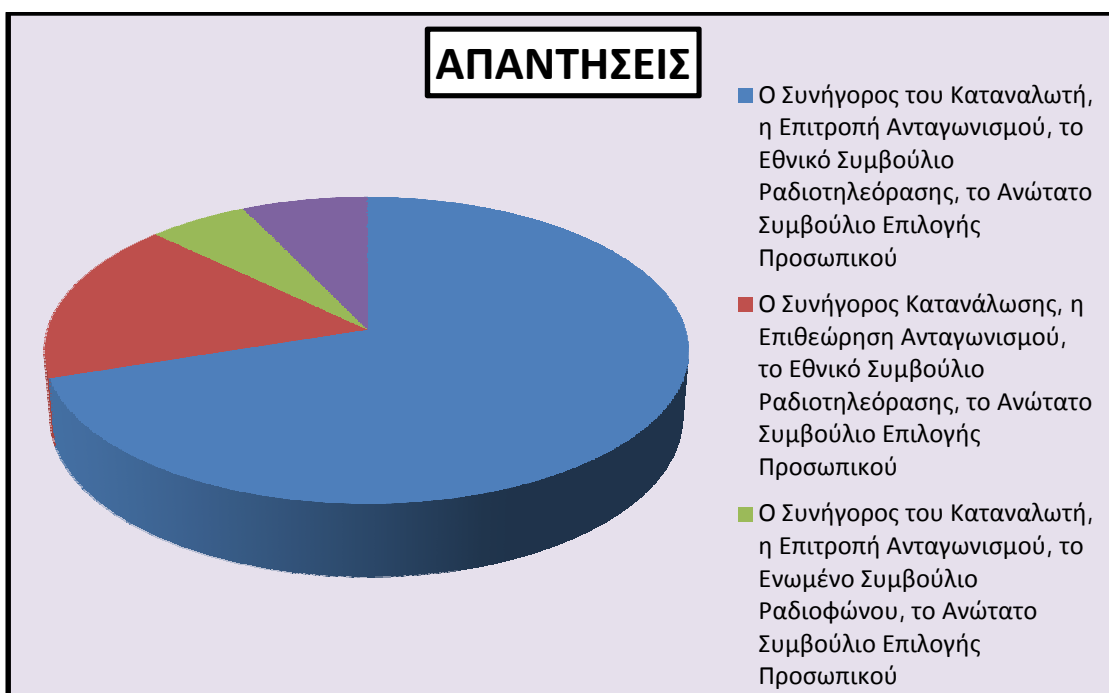
- Ταχυδρόμηση Ερωτηματολογίου (όπου το ερωτηματολόγιο συμπληρώνεται από τον ερωτώμενο).

Παρακάτω θα σας παρουσιάσουμε τη δική μας έρευνα που κάναμε στο κοινό η οποία πραγματοποιήθηκε και με τους τρεις τρόπους. Ο λόγος που έγινε είναι γιατί θέλουμε να διαπιστώσουμε αν το κοινό γνωρίζει τις Ανεξάρτητες Αρχές και την Επιτροπή Ανταγωνισμού συγκεκριμένα και ποιά ακριβώς είναι η γνώμη τους.

4.2 Το Ερωτηματολόγιο.

1. ΠΟΙΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΕΙΝΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ?	
a)	Ο Συνήγορος του Καταναλωτή, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού.
b)	Ο Συνήγορος Κατανάλωσης, η Επιθεώρηση Ανταγωνισμού, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού.
c)	Ο Συνήγορος του Καταναλωτή, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, το Ενωμένο Συμβούλιο Ραδιοφώνου, το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού.
d)	Δεν γνωρίζω.

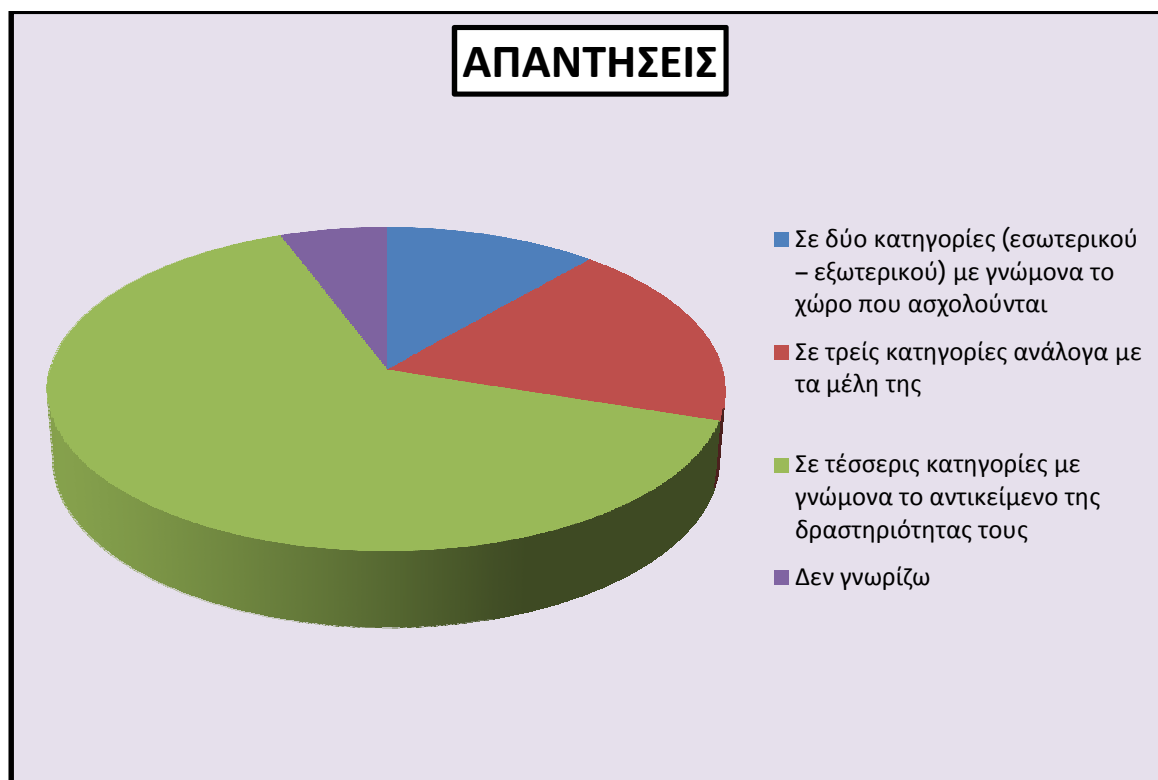

Γράφημα 1

ΣΧΟΛΙΑ

Σχολιασμός (Γραφήματος 1): Παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό 70% απάντησε σωστά, ένα ποσοστό 23% περίπου απάντησε λάθος και ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 7% περίπου απάντησε ότι δεν γνωρίζει.

2. ΣΕ ΠΟΣΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΙΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ?	
a)	Σε δύο κατηγορίες (εσωτερικού – εξωτερικού) με γνώμονα το χώρο που ασχολούνται.
b)	Σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με τα μέλη της.
c)	Σε τέσσερις κατηγορίες με γνώμονα το αντικείμενο της δραστηριότητας τους.
d)	Δεν γνωρίζω.

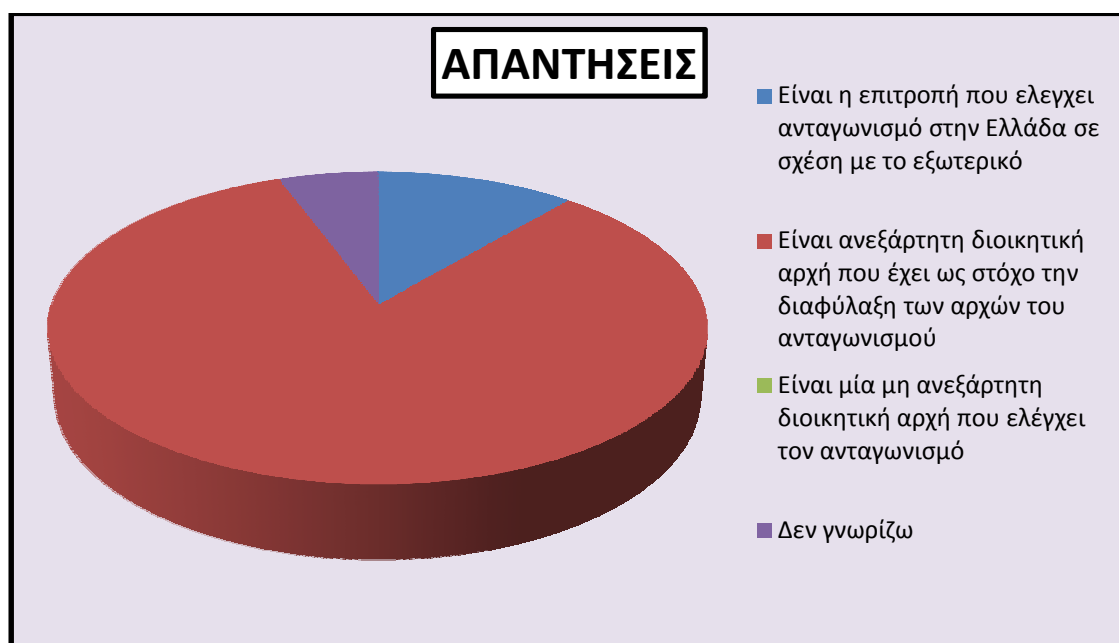
Γράφημα 2

ΣΧΟΛΙΑ

Σχολιασμός (Γραφήματος 2) : Παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό 30% απάντησε τις λάθος απαντήσεις, ένα ποσοστό 64% περίπου απάντησε τη σωστή απάντηση και ένα ποσοστό 6% περίπου απάντησε ότι δεν γνωρίζει.

3. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ?	
a)	Είναι η επιτροπή που ελέγχει ανταγωνισμό στην Ελλάδα σε σχέση με το εξωτερικό.
b)	Είναι ανεξάρτητη διοικητική αρχή που έχει ως στόχο την διαφύλαξη των αρχών του ανταγωνισμού.
c)	Είναι μία μη ανεξάρτητη διοικητική αρχή που ελέγχει τον ανταγωνισμό.
d)	Δεν γνωρίζω.

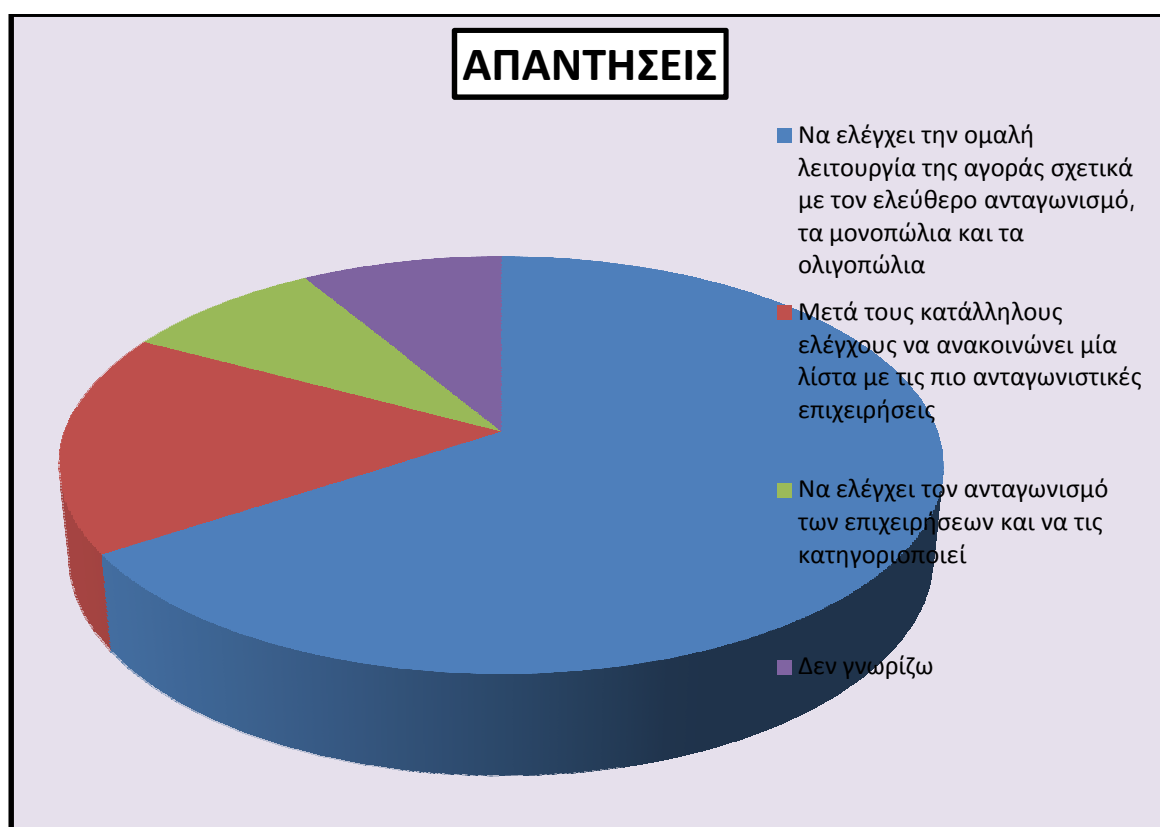

Γράφημα 3

ΣΧΟΛΙΑ

Σχολιασμός (Γραφήματος 3) : Στο παραπάνω διάγραμμα έχουμε ένα ποσοστό 16% περίπου που απάντησε λάθος, ένα ποσοστό 84% που απάντησε σωστά

4. ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ?	
a)	Να ελέγχει την ομαλή λειτουργία της αγοράς σχετικά με τον ελεύθερο ανταγωνισμό, τα μονοπώλια και τα ολιγοπώλια.
b)	Μετά τους κατάλληλους ελέγχους να ανακοινώνει μία λίστα με τις πιο ανταγωνιστικές επιχειρήσεις.
c)	Να ελέγχει τον ανταγωνισμό των επιχειρήσεων και να τις κατηγοριοποιεί.
d)	Δεν γνωρίζω

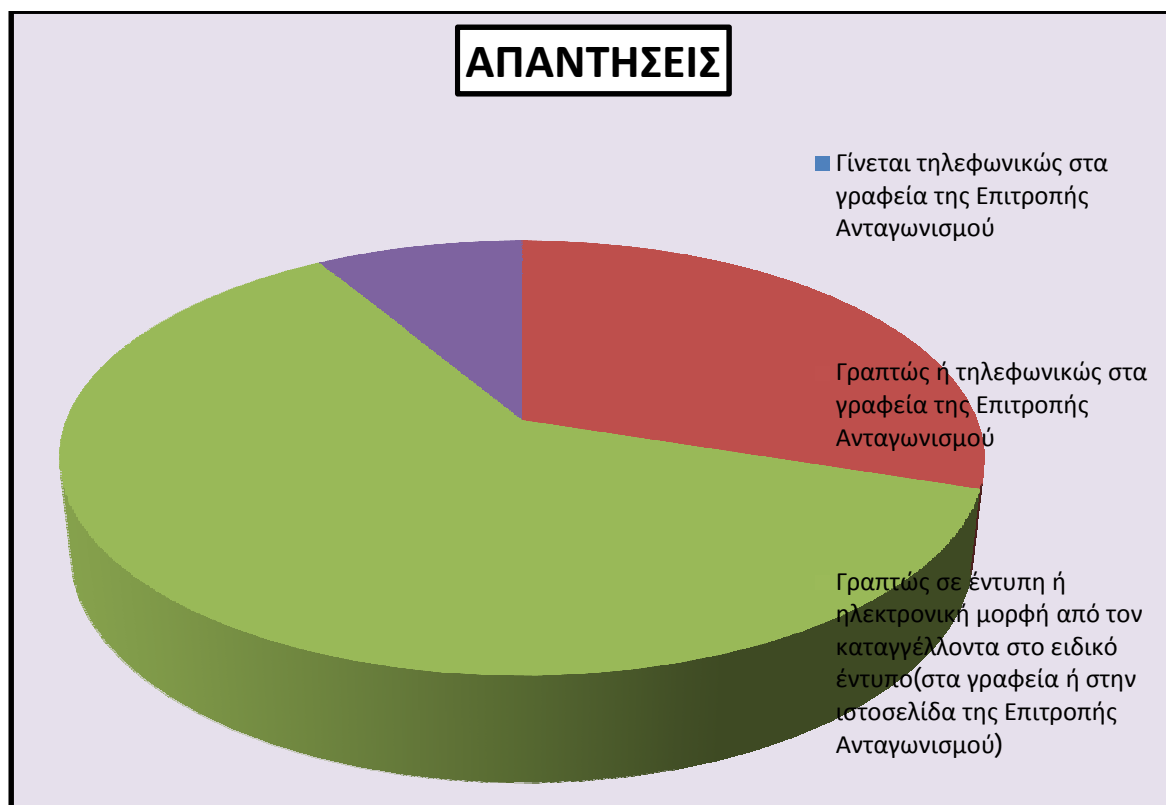

Γράφημα 4

ΣΧΟΛΙΑ

Σχολιασμός (Γραφήματος 4) : Εδώ έχουμε ένα ποσοστό 65% περίπου που απάντησε σωστά, ένα ποσοστό της τάξεως του 26% απάντησε λάθος και ένα ποσοστό 9% ότι δεν γνωρίζει.

5 . ΠΩΣ ΥΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΜΙΑ ΕΠΙΣΗΜΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ?	
a)	Γίνεται τηλεφωνικώς στα γραφεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού.
b)	Γραπτώς ή τηλεφωνικώς στα γραφεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού.
c)	Γραπτώς σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή από τον καταγγέλλοντα στο ειδικό έντυπο(στα γραφεία ή στην ιστοσελίδα της Επιτροπής Ανταγωνισμού).
d)	Δεν γνωρίζω.

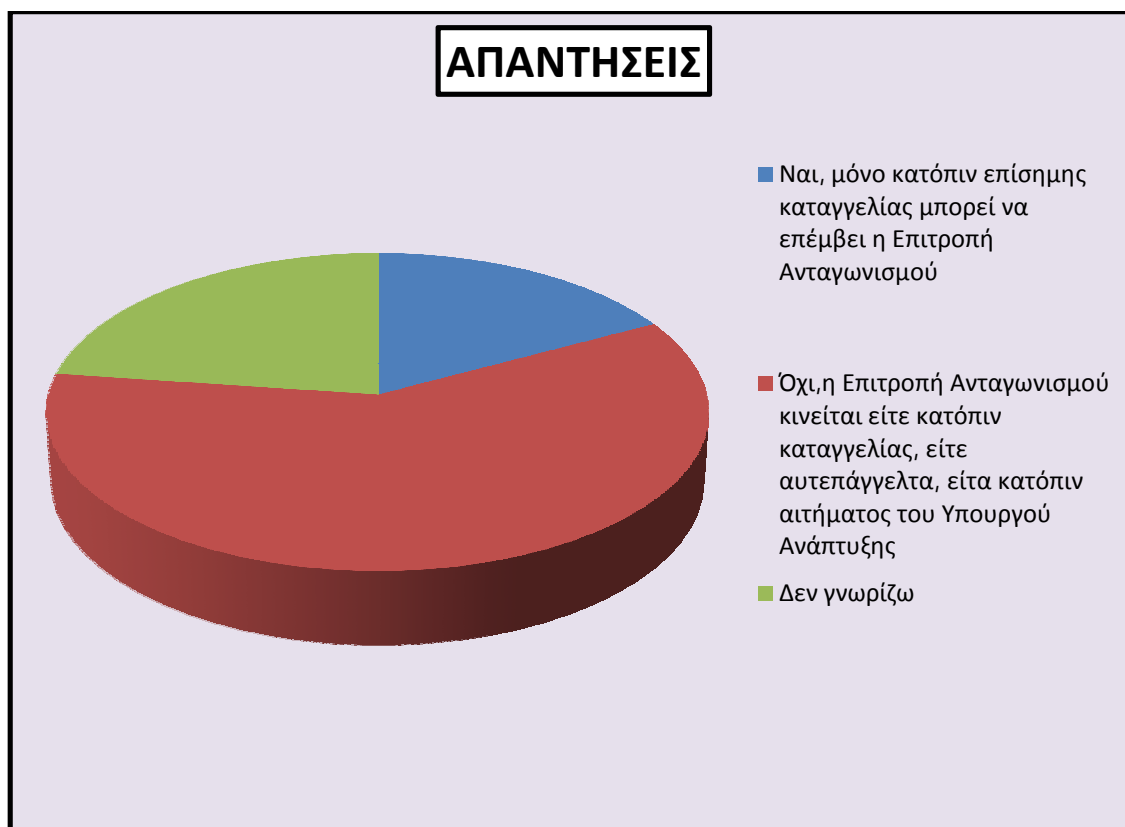

Γράφημα 5

ΣΧΟΛΙΑ

Σχολιασμός (Γραφήματος 5) : Έχουμε ένα ποσοστό 39% περίπου που απάντησε λάθος και ένα ποσοστό 61% περίπου που απάντησε σωστά.

6. ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ Η ΥΠΟΒΟΛΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ ΓΙΑ ΝΑ ΚΙΝΗΘΕΙ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ?	
a)	Ναι, μόνο κατόπιν επίσημης καταγγελίας μπορεί να επέμβει η Επιτροπή Ανταγωνισμού.
b)	Όχι, η Επιτροπή Ανταγωνισμού κινείται είτε κατόπιν καταγγελίας, είτε αυτεπάγγελτα, είτε κατόπιν αιτήματος του Υπουργού Ανάπτυξης.
c)	Δεν γνωρίζω.

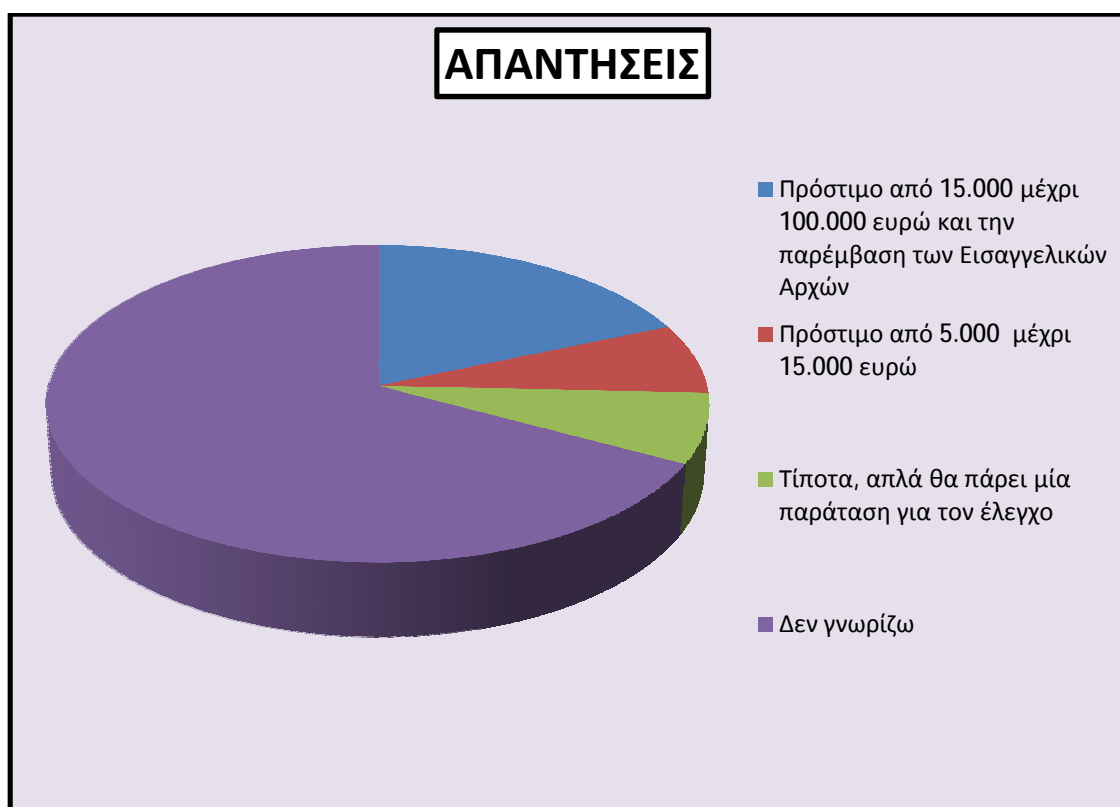
Γράφημα 6

ΣΧΟΛΙΑ

Σχολιασμός (Γραφήματος 6) : Παρατηρούμε ένα ποσοστό 17% που απάντησε λάθος, ένα ποσοστό 60% που απάντησε σωστά και ένα ποσοστό 23% που απάντησε ότι δεν γνωρίζει.

7. ΤΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΝΟΜΙΖΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΕΧΕΙ ΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝ ΕΜΠΟΔΙΣΕΙ – ΑΡΝΗΘΕΙ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ?

a)	Πρόστιμο από 15.000 μέχρι 100.000 ευρώ και την παρέμβαση των Εισαγγελικών Αρχών.
b)	Πρόστιμο από 5.000 μέχρι 15.000 ευρώ.
c)	Τίποτα, απλά θα πάρει μία παράταση για τον έλεγχο.
d)	Δεν γνωρίζω.

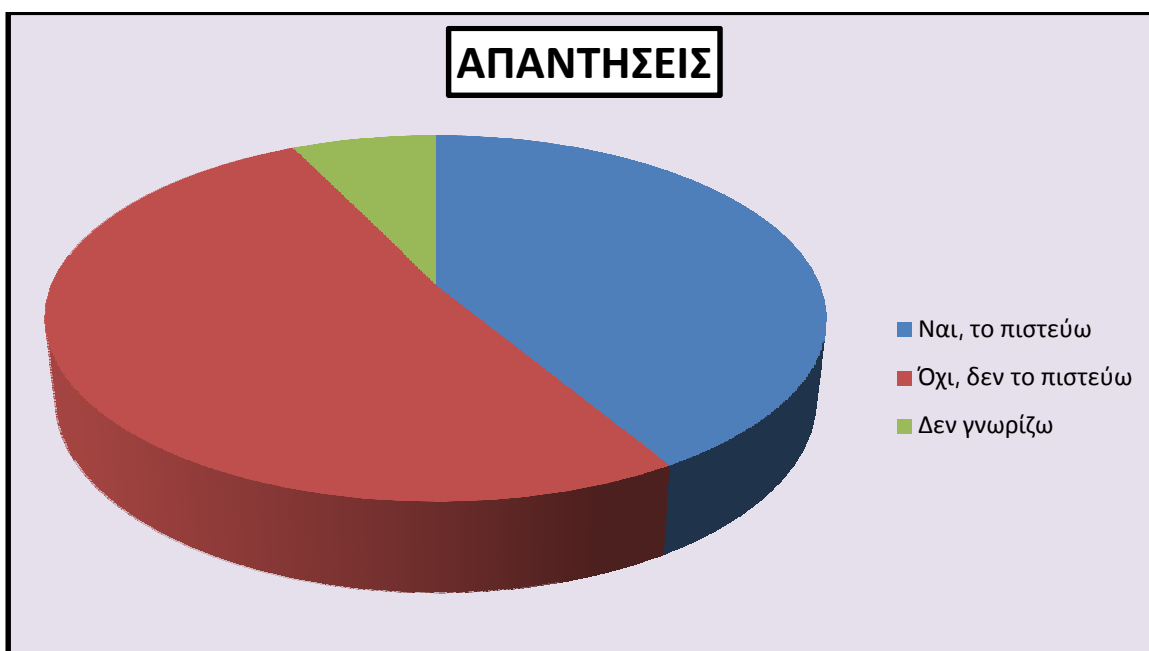

Γράφημα 7

ΣΧΟΛΙΑ

Σχολιασμός (Γραφήματος 7) : Εδώ έχουμε ένα ποσοστό 19% περίπου που απάντησε σωστά, ένα ποσοστό 14% περίπου που απάντησε λάθος και ένα ποσοστό 67% που δεν γνωρίζει την απάντηση.

8. ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΤΗΣ ΤΟ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΣΤΟΧΟ ΤΗΣ (προαιρετική δικαιολόγηση).	
a)	Ναι, το πιστεύω.
b)	Όχι, δεν το πιστεύω.
c)	Δεν γνωρίζω.

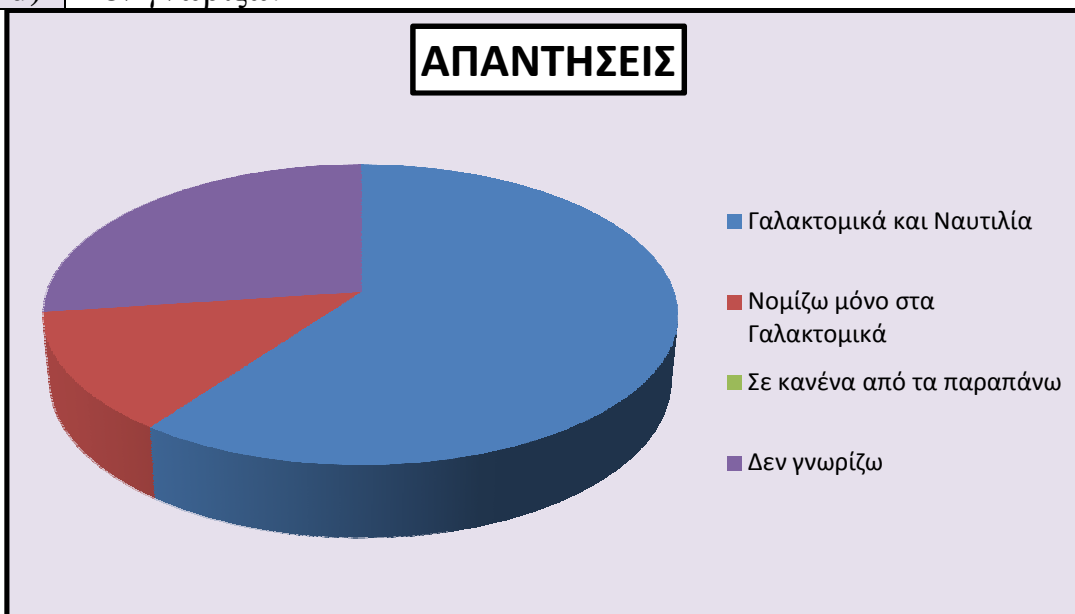
Γράφημα 8

ΣΧΟΛΙΑ

Σχολιασμός (Γραφήματος 8) : Παρατηρούμε ένα ποσοστό 41% περίπου που πιστεύει ότι το έργο της Επιτροπής Ανταγωνισμού ανταποκρίνεται στο στόχο της, ένα ποσοστό 51% περίπου που δεν το πιστεύει και ένα ποσοστό 7% περίπου που δεν γνωρίζει την απάντηση. Όταν τους ζητήσαμε να μας το δικαιολογήσουν οι μεν με τη θετική απάντηση θεωρούν ότι και μόνο που υπάρχει, ότι και να έχει κάνει είναι θετικό και μας βοηθάει, οι δε με την αρνητική απάντηση μας έφεραν παράδειγμα την επικαιρότητα, θεωρούν ότι υπάρχουν ακόμα τα μονοπώλια και τα καρτέλ (βενζινάδικα, σούπερ μάρκετ, ΔΕΗ - ΕΥΔΑΠ) και κάποιοι άλλοι το πιστεύουν γιατί δεν γνώριζαν καν ότι υπάρχει τέτοιου είδους επιτροπή.

9. ΜΕ ΠΟΙΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΚΛΑΔΟΥΣ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΟΤΙ ΕΧΕΙ ΑΣΧΟΛΗΘΕΙ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ?

a)	Γαλακτομικά και Ναυτιλία.
b)	Νομίζω μόνο στα Γαλακτομικά.
c)	Σε κανένα από τα παραπάνω.
d)	Δεν γνωρίζω.

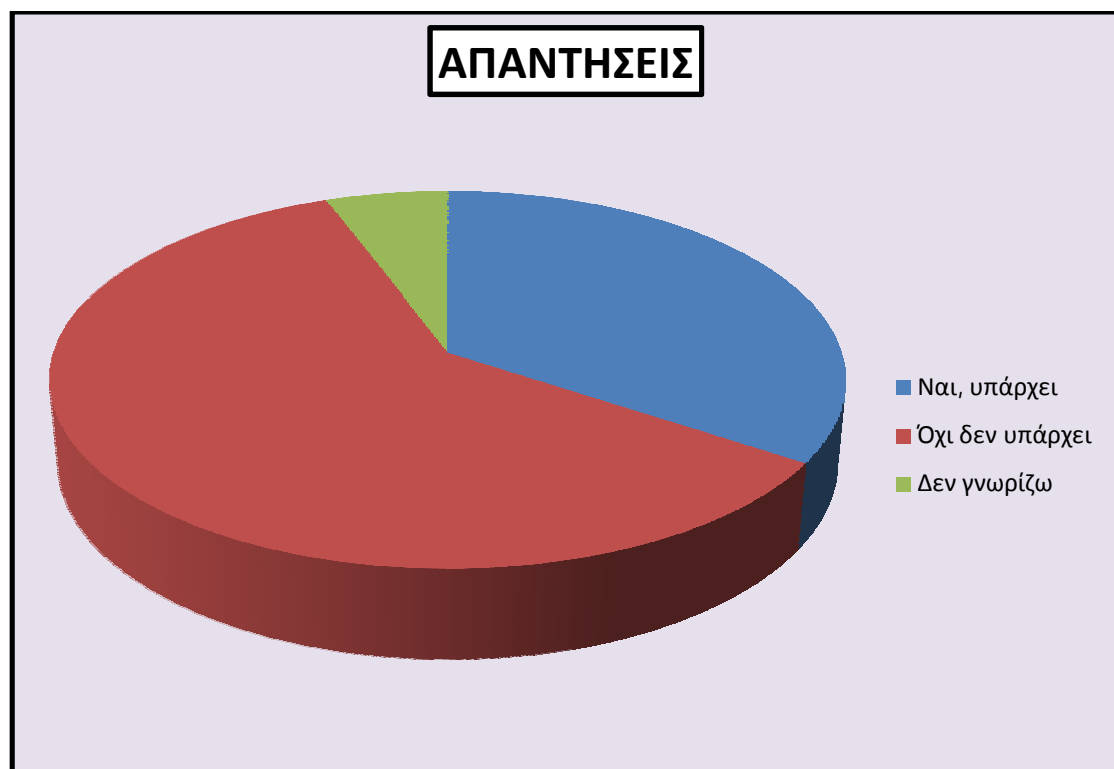

Γράφημα 9

ΣΧΟΛΙΑ

Σχολιασμός (Γραφήματος 9) : Εδώ έχουμε ένα ποσοστό 60% που απάντησε σωστά, ένα ποσοστό 13% που απάντησε λάθος και ένα ποσοστό 27% που δεν γνωρίζει την απάντηση.

10. ΕΚΤΙΜΑΤΕ ΟΤΙ ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΕΤΟΙΩΝ ΜΕΤΡΩΝ (προαιρετική δικαιολόγηση).	
a)	Ναι, υπάρχει.
b)	Όχι δεν υπάρχει.
c)	Δεν γνωρίζω.

Γράφημα 10

ΣΧΟΛΙΑ

Σχολιασμός (Γραφήματος 10) : Παρατηρούμε ένα ποσοστό 34% που πιστεύει ότι υπάρχει συμμόρφωση στην αγορά από την επιβολή μέτρων, ένα ποσοστό 60% δεν το πιστεύει και ένα ποσοστό περίπου 6% δεν γνωρίζει την απάντηση. Όταν ζητήσαμε και εδώ μία αιτιολόγηση, πολλοί αναφέρθηκαν στην απλή καθημερινότητα (ότι συναντούν συνέχεια αισχροκέρδεια και υψηλότερες τιμές) και κάποιοι θεωρούν ότι αυτό ίσως να οφείλεται στα χαμηλά πρόστιμα και στο αν γίνονται σωστά οι έλεγχοι.

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω όπως διαπιστώσαμε με τις απαντήσεις, σε πολλές ερωτήσεις τα ποσοστά σωστής απάντησης ήταν αρκετά ικανοποιητικά, της τάξεως του 60 % -70% μέχρι και 85%.

Καταλαβαίνουμε ότι ο κόσμος είναι ενημερωμένος όσο αφορά τις Ανεξάρτητες Αρχές και συγκεκριμένα την Επιτροπή Ανταγωνισμού το οποίο είναι αρκετά ικανοποιητικό. Αυτό που μας προβλημάτισε είναι ότι ο κόσμος δεν είναι πεπεισμένος για το έργο της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ότι ανταποκρίνεται στον στόχο της) και για την ακεραιότητα της σε ότι αφορά τα πρόστιμα που επιβάλλει. Αυτό θα έπρεπε ίσως να προβληματίσει τους αρμόδιους και να βρουν μια λύση, είτε αυτό σημαίνει καλύτερη αντιμετώπιση της αισχροκέρδειας είτε καλύτερη ενημέρωση του κόσμου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Υπάρχουν δύο εκδοχές για τη δημιουργία των Ανεξάρτητων Αρχών. Η πρώτη υποστηρίζει ότι δημιουργήθηκαν για τη αποτελεσματική προστασία των ατομικών και συνταγματικών δικαιωμάτων τα οποία πρέπει να περιβληθούν με πρόσθετες θεσμικές εγγυήσεις. Η δεύτερη εκδοχή υποστηρίζει ότι δημιουργήθηκαν γιατί ο κόσμος (η κάθε χώρα) έχει την ανάγκη να ουδετεροποιήσουν πολιτικά, πολύ σοβαρούς τομείς της κρατικής εξουσίας γιατί τα πολιτικά όργανα εμφανίζονται ανεπαρκή στη διαχείριση τέτοιων θεμάτων, όπως θέματα ραδιοτηλεόρασης, ατομικών δικαιωμάτων ακόμα και οικονομικών.

Θα μπορούσαμε λοιπόν να πούμε ότι οι Ανεξάρτητες Αρχές αποτελούν έμπρακτη εφαρμογή της δικαιοκρατικής αρχής. Προσφέρουν θεσμική ισορροπία στο πολιτικό σύστημα συγκροτώντας ένα αξιόπιστο και λειτουργικό θεσμικό αντίβαρο στον υπερχειλή και ανισοβαρή πρωθυπουργοκεντρισμό. Προσθέτουν επίσης αξία στην συμμετοχική δημοκρατία.

Η πλημμελής δημοκρατική νομιμοποίηση των Ανεξαρτήτων Αρχών χρήζει βελτιώσεων. Είναι παράμετρος που εγκυμονεί κινδύνους για την βασική αρετή των Ανεξαρτήτων Αρχών, την ανεξαρτησία τους από τις αποφάσεις και τις πολιτικές κατευθύνσεις της Κυβέρνησης. Η χρήζουσα δημοκρατική νομιμοποίηση δεν δικαιολογεί τις ατεκμηρίωτες επιθέσεις κατά των Ανεξαρτήτων Αρχών από κόμματα ή ελεγχόμενους φορείς.

Οι Ανεξάρτητες Αρχές είναι συνταγματικά θεσμοθετημένες και πολιτικά αναγκαίες. Αναγκαία είναι η εξεύρεση μεθόδων τόνωσης της δημοκρατικής τους ανάδειξης και λειτουργίας χωρίς την κατάργηση, την αποδόμησή τους ή την αποδυνάμωση των πλεονεκτημάτων τους και του θετικού προσήμου που εισφέρουν στο σύνολο πολιτικό σύστημα.

Από όλα όσα διαβάσαμε και από το ερωτηματολόγιο που κάναμε, δεν μπορούμε να απαντήσουμε αν όλες οι Ανεξάρτητες Αρχές δρουν ανεξάρτητα από την κυβέρνηση γιατί το ερώτημα αυτό είναι ρητορικό. Την απάντηση σε αυτό το ερώτημα μπορούμε να την πάρουμε εύκολα από τον Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού που τώρα έχει γίνει πιο αξιοκρατικά η επιλογή προσωπικού μέσω διαγωνισμών ή τον Συνήγορο του Πολίτη που προστατεύει κατά βάση τα ατομικά δικαιώματα. Είναι όμως δύσκολο να απαντήσουμε με σιγουριά στο παραπάνω ερώτημα όσο αφορά Ανεξάρτητες Αρχές όπως το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και η Επιτροπή Ανταγωνισμού που ασχολούνται με θέματα πολιτικής οικονομικής και επικοινωνιακής εξουσίας. Αυτό γίνεται γιατί ο φορέας της πολιτικής εξουσίας όπως και ο φορέας της ανεξάρτητης αρχής βρίσκονται μέσα σε ένα πεδίο σύγκρουσης συμφερόντων και χρειάζεται τόλμη και αρετή για να μπορέσουν να σταθούν.

Θα θέλαμε να πιστεύουμε ότι τα παραπάνω δεν στέκονται εμπόδια στις ανεξάρτητες αρχές και ότι μπορούν να κάνουν το έργο τους ανεξάρτητα με πολιτικά συμφέροντα και κυβερνήσεις. Όλα αυτά μπορούμε να τα διαπιστώσουμε παρατηρώντας την εξέλιξη τους και το έργο τους σε κάθε τομέα που ασχολούνται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- & R. BALL - B. GUY PETERS**, Σύγχρονη Πολιτική και Διακυβέρνηση - Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη, 6η έκδοση, Παπαζήσης, Αθήνα 2001, σ. 194 επ.
- & A. MANITAKH**, «Ο χαρακτηρισμός του πολιτεύματος και οι σχέσεις Προέδρου της Δημοκρατίας και Πρωθυπουργού», ΤοΣ Η΄ 1982, σ. 379 επ., 400 επ.
- & A. ΜΑΡΙΝΟΣ**, Οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές στην Ελλάδα, ΕΔΔΔ 2008, σ. 5επ.
- & ANT. MANITAKH**, Κράτος Δικαίου και δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας I, Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη 1994, σ. 258 επ.
- & AP. I. ΜΑΝΕΣΗ**, *Αι εγγυήσεις τηρήσεως του Συντάγματος II*, Αφοί Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1961 - 1965, σ. 352 επ.
- & Άρθρο 101α του Συντάγματος.**
- & Άρθρο 9α του Συντάγματος:** «Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει».
- & B. BENIZEΛΟΥ**, Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου I, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 310.

- & Β. ΤΖΕΜΟΣ**, Η «νόμιμη κακοδιοίκηση» και η διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη.
- & Γ. ΚΑΣΙΜΑΤΗ**, Συνταγματικό Δίκαιο ΙΙ. Οι λειτουργίες του κράτους. Πανεπιστημιακές παραδόσεις τ. α΄, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 1980, σ. 117 επ.
- & Δ. ΔΗΜΟΥΛΗ**, Η διάκριση των λειτουργιών ως συνταγματικός κανόνας, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2002, σ. 52 επ.
- & Δ. Θ. ΤΣΑΤΣΟΥ**, Συνταγματικό Δίκαιο Τ. Β΄: Οργάνωση και Λειτουργία της Πολιτείας, β΄ έκδοση, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 1993, σ. 109 επ.
- & Ε. Β. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ**, Το αναθεωρητικό κεκτημένο. Το συνταγματικό φαινόμενο στον 21ο αιώνα και η εισφορά της αναθεώρησης του 2001, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2002, σ. 218 – 219.
- & ΙΦ. Κ. ΚΑΜΤΣΙΔΟΥ**, «Η αρχή της διάκρισης των εξουσιών και οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές. Παρατηρήσεις στη ΣτΕ 944/1999», ΤοΣ 25, 1999, σ. 552 – 553.
- & Κ. ΒΙΔΑΛΗΣ** (2003) «Τυπική ή ουσιαστική διάκριση των λειτουργιών; Το θεμέλιο των ανεξάρτητων αρχών στο πολίτευμα».
- & Κ. Γ. ΜΑΥΡΙΑ**, Συνταγματικό δίκαιο. Θεωρία του Κράτους - Πολίτευμα - Λειτουργίες του Κράτους, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2000, σ. 314 – 315.
- & Κ. ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΥ**, «Οι Ανεξάρτητες Αρχές στο Σχέδιο της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος», ΤοΣ 26, 2000, σ. 1165 επ.
- & ΛΙΑΡΓΚΟΒΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ** (2007) (ΚΕΡΔΟΣ).
- & Ν. Δ. ΚΟΥΛΟΥΡΗ**, «Οι “ανεξάρτητες διοικητικές αρχές”: τα αλλοδαπά πρότυπα και τα ημεδαπά κακέκτυπα», Δικ 5, 1993, σ. 1153 επ.
- & Π. ΠΑΡΑΡΑΣ**, Η συμμετοχική δημοκρατία, ΔτΑ 2004, σ. 79επ.

- &** Συνέδριο με θέμα: Σύγχρονες Τάσεις στη Διοικητική Επιστήμη: Νέα Δημόσια Διοίκηση στην Χίο την 12.9.2007.
- &** Τ. Κ. ΒΙΔΑΛΗ, «Νέα δικαιώματα στο Σύνταγμα: ένας απολογισμός» στον τόμο: «Το νέο Σύνταγμα. Πρακτικά Συνεδρίου για το αναθεωρημένο Σύνταγμα του 1975/1986/2001» επιμ. Δ. Θ. ΤΣΑΤΣΟΥ, Ε. Β. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, Ξ. Ι. ΚΟΝΤΙΑΔΗ, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 2001, σ. 75-76.
- &** Φ.Κ. ΒΑΣΙΛΟΓΙΑΝΝΗ, Η κρίση του νόμου. Κοινωνικοί και πολιτικοί προσδιορισμοί, σε: Θ. Κ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΥ (επιμ.), Νεοφιλελευθερισμός - Δίκαιο. Μια κριτική προσέγγιση, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 1991, σ. 32 – 33.
- &** Χ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ, 1998-2008. Τα 10 χρόνια του Συνηγόρου του Πολίτη στην ελληνική έννομη τάξη, Θεωρία και Πράξη Διοικητικού Δικαίου 2008, σ. 129επ.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

& [http:// www.dpa.gr](http://www.dpa.gr)

& <http://www.adae.gr>

& <http://www.esr.gr>

& <http://www.synigoros.gr>

& <http://www.parliament.gr/organwsh/diaskepsi.asp>.

& <http://www.epant.gr>

& <http://www.rae.gr>

& <http://www.epant.gr>

& <http://el.wikipedia.org>

& <http://www.apogevmatini.gr>

Σας ευχαριστούμε πολύ

